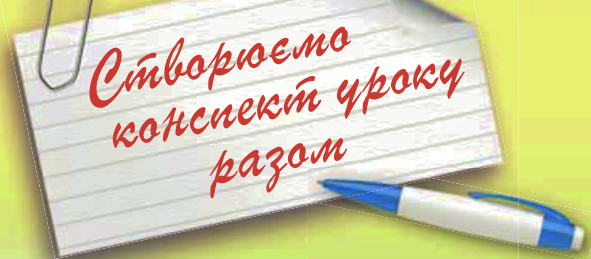

Н.М. Кравцова
О.Д. Придаток

УРОКИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ в 4 класі

За новою програмою

Календарно-тематичне
планування уроків

Методичні рекомендації

Орієнтовні

До підручника
«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ.
4 клас»

І.М. Веремійчук, В.П. Тимошук

УДК
ББК
К

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ІПТЗО від 26.06.2015 № 14.1/12-Г-779)*

Е к с п е р т и:

Г.Ф.Древаль, начальник відділу науково-методичного забезпечення змісту початкової та дошкільної освіти Державної наукової установи «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»;

А.В.Лотоцька, головний спеціаліст МОН України

Кравцова Н.М.

К Уроки трудового навчання в 4-му кл. : метод. посібник / Н.М. Кравцова, О.Д. Придаток. – Київ : Генеза, 2015. – 128 с. : іл.

ISBN 978-966-11 .

Посібник містить календарно-тематичне планування та орієнтовні розробки уроків трудового навчання в 4 класі.

Видання розраховане на вчителів і студентів педагогічних вищих навчальних закладів та коледжів.

**УДК
ББК**

Передмова

Любов до праці не витягнеш із кишені та не вкладеш до рук маленькій людині. Це скарб, який потрібно добувати працею і тільки працею.

Василь Сухомлинський

Трудове навчання в початковій школі є однією з ланок безперервної технологічної освіти, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. Трудове навчання в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії. Метою є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких вимог:

- формування в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотриманням безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, умінь працювати в команді та навичок виконання операцій зі зручних технік обробки матеріалів;
- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технології;
- виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Зміст «Трудового навчання» визначається за такими змістовими лініями:

- ручні техніки обробки матеріалів;
- технічна творчість;
- декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.

Результатом реалізації згаданих змістових ліній буде сформована в учнів предметно-перетворювальна компетентність.

Методичний посібник «Уроки трудового навчання в 4 класі» відповідає навчальній програмі з трудового навчання для 1–4-х класів, укладеній відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 162 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти». Він містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки всіх уроків трудового навчання в 4-му класі, складені відповідно до вимог нової навчальної програми, матеріалів підручника І.М. Веремійчика, В.П. Тименка «Трудове навчання. 4 клас» та посібника А.В. Бровченко «Альбом з трудового навчання. 4 клас».

У посібнику представлено нові методичні підходи щодо проведення уроків трудового навчання. У ньому гармонійно поєднано зміст матеріалу з формою його викладення, зрозуміло й цікаво подано розробки уроків, у яких інтегровано теорію з практикою.

Структура уроків чітка: визначено тему, мету й обладнання, яке необхідне для проведення уроку, окреслено логіку й послідовність засвоєння учнями матеріалу відповідно до вимог навчальної програми. Науковий рівень викладу теоретичного матеріалу вдало поєднується з його доступністю. Інтерактивні вправи на початку кожного уроку сприяють забезпеченню психологічної адаптації учнів.

Основна мета курсу початкової школи полягає у формуванні ключової комунікативної компетентності молодшого школяра, яка виявляється в пізнанні навколишнього світу, вирішенні життєво важливих завдань, та соціокультурної компетентності, що охоплює загальнокультурний розвиток учнів, адаптацію їх до життя в певному соціальному середовищі.

Відповідно до вимог сучасної школи уроки розроблено з використанням комп'ютерних технологій, інтерактивних форм роботи, які базуються на активній взаємодії учнів і вчителя та учнів між собою («Мікрофон», «Мозковий штурм», «Карусель», «Асоціативний куц», «Шість капелюхів де Боно», «Крісло автора», «Сенкан», «Закінчи речення», робота в парах, групах, вірші, загадки, ребуси та ін.). Усі уроки мають практичну спрямованість. Вони містять цікаву довідкову інформацію, що сприяє пізнавальному розвитку дітей.

Велику увагу приділено гармонізації стосунків учасників педагогічної взаємодії та шляхам оптимізації психофізичних процесів, матеріальним та гігієнічним умовам шкільної праці, здоров'язбережувальним та естетичним чинникам освітнього середовища.

На кожний урок сплановано тематичні фізкультхвилинки, роботу з безпеки життєдіяльності учнів (користування інструментами та матеріалами, бережливе ставлення до використання матеріалів, самообслуговування), ігрові форми роботи відповідно до вікових особливостей учнів, роботу з підручником та альбомом. Простежуються міжпредметні зв'язки. Додатки вміщують цікаву інформацію відповідно до тематики уроків, що вчитель може використовувати на уроці.

Матеріали посібника сприяють вихованню творчої особистості, формують в учнів інтерес до предмета «Трудове навчання». Закликаємо вчителя до проведення уроків з використанням інноваційних форм та методів роботи – до творчої праці.

найменування загальноосвітнього навчального закладу

«ПОГОДЖЕНО»

Заступник директора з НВР

ПІБ

підпис

« ____ » _____ 20__ р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

ДИРЕКТОР

ПІБ

підпис

« ____ » _____ 20__ р.

**Календарно-тематичне планування
уроків трудового навчання
у _____ класі
на 20__ /20__ н. р.**

Учителя _____

Розглянуто на засіданні МО (кафедри) _____

Протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Голова МО _____

ПІБ

**ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ
УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В 4 КЛАСІ**

№ пор.	Дата проведення	Тема уроку	Сторінки підручника	Сторінки альбому
1		Конструювання рухомих моделей із картону та паперу. Рухома іграшка «Совеня»	22–27	3
2		Конструювання рухомих моделей із картону та паперу. Рухома іграшка «Веселий клоун»	22–27	4–6
3		Сюжетна витинанка «Їжачок з равликом»	28–33	7
4		Сюжетна витинанка «Дерево життя»	28–33	8–11
5		Оригамі «Жабки»	33–36	12
6		Оригамі «Журавлик»	33–36	13
7		Оригамі «Верблюди в пустелі»	33–36	14, 15
8		Штучні квіти. Композиція «Троянди»	36–41	16–18
9		Виготовлення квітки об'ємної форми. «Квітучий кактус»	36–41	19
10		Колаж «Овечка в лузі»	12–15	20–22
11		Колаж «Осінні фантазії»	12–15	23
12		Виготовлення з пластиліну об'ємної фігури тварини. «Мавпочка»	15–17	24
13		Виготовлення з пластиліну казкового героя. «Червона Шапочка»	15–17	25
14		Колективна робота. «Новорічне свято»	15–17	26
15		Виготовлення новорічної прикраси з бісеру. «Рибка»	54–56	27
16		Робота зі штучними матеріалами. «Янгол із синтепону»	57–63	28–30
17		Квіткова композиція	36, 37	31
18		Лялька-мотанка з ниток		32
19		Виготовлення закладки технікою плетіння	64–66	33
20		Вишивання серветки швом «уперед голкою»	66–70	34, 35
21		Вишивання носової хустинки швом «назад голкою»	66–70	36, 37
22		Виготовлення листівки до свята 8 Березня	57–63	38–40
23		Аплікація з тканини та ґудзиків «Квітуче дерево»	74	41
24		Об'ємна аплікація із тканини та ґудзиків. Виготовлення м'якої іграшки «Сонечко»	72, 73	42–44

№ пор.	Дата проведення	Тема уроку	Сторінки підручника	Сторінки альбому
25		Аплікація з тканини та ґудзиків «Калина»	74	45
26		Листівка до Великодня	57–63	46–48
27		Художнє оздоблення та дизайн писанки		49
28		Об'ємні фігури. Квітка з дроту	57–63	50
29		Декоративне панно	41–47	51
30		Художнє оздоблення та дизайн. Запрошення на день народження		52–54
31		Декорування виробів. «Розписний коник»	43	55
32		Створення і декорування моделей одягу з паперу та картону. Моделювання одягу для ляльки	52, 53	56–58
33		Створення і декорування моделей одягу з паперу та картону. Костюм для Незнайка	52, 53	59
34		Виготовлення тарілочки в техніці пап'є-маше	74–76	60
35		Декоративне оздоблення виробу з пап'є-маше	43	61

УРОК 1

Тема: Конструювання рухомих моделей із картону та паперу. Рухома іграшка «Совеня».

Мета: ознайомити учнів з поняттям «ігровий дизайн»; навчити виготовляти рухома іграшку; удосконалювати навички роботи із шаблоном; навчити користуватися ножицями та шилом; розвивати уяву, творчість, естетичні смаки; виховувати любов до тварин.

Обладнання: ножиці, шило, картон, дріт, ґудзики, нитки, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Добрий день, шановні друзі!
Знову дзвоник нас зібрав,
влітку в полі, в саду, в лузі
було безліч у вас справ.

Але вересень шумливий
в школу двері нам відкрив.
Ось побачиш, скільки зможеш
ти здійснити справжніх див.

О. Придаток

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Гра «Впізнай»

– Протягом року ваші вмілі пальчики будуть творити чудеса. Ви станете майстрами зі званням «Чарівник». Мої вмілі майстри-чарівники, запрошуюю вас до гри «Впізнай». Спробуйте за ознаками впізнати, про кого йтиметься. Отже, слухаймо повідомлення:

Крок 1. Ці птахи гніздяться в лісі.

Крок 2. Самка починає висиджування, щойно відкладе перше яйце, тому пташенята прокльовуються з проміжком у кілька діб.

Крок 3. Дитинчата народжуються безпомічними, із закритими м'яким пушком очима і вухами.

Крок 4. Відкриваються щоночі
величезні її очі.

Землю темрява вкрива –
полювать летить... (*сова*).

Молодці! Звичайно, це сова. Її маленькі пташенята після народження довго залишаються безпомічними. І часто трапляється так, що вони випадають із гнізда, коли починають там метушитися.

2. Вправа «Вибери позицію»

– Що ви зробили б, якби побачили дитинча сови у траві під деревом?

А Забрали б додому

Б Повернули б до гнізда

В Поспостерігали б за розвитком подій здалеку

Учитель підводить дітей до висновку: втручатися в природу людині заборонено.

III. Мотивація навчальної діяльності

– Отже, як ви вже здогадалися, сьогодні ми з вами виготовимо совеня. Це буде рухлива іграшка з картону.

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

IV. Повідомлення теми та завдань уроку

– Сьогодні ми ознайомимося з поняттям ігрового дизайну; навчимося виготовляти рухому іграшку; удосконалюватимемо навички роботи із шаблоном; розвиватимемо уяву, творчість, естетичні смаки; пригадаємо правила безпечної поведінки з ножицями та шилом.

V. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда-розповідь

– Чи помічали ви красу навколо себе? Де саме?

Звичайно, красивий кожен куточок природи, а також красу можна побачити у виробах, виготовлених людськими руками, наприклад, у незвичних будинках, машинах, яскравій рекламі тощо.

Творити красиве – це мистецтво, яке називають *дизайном*.

– А чи хотіли б ви створювати цікаві іграшки?

Для цього я навчу вас, як оволодіти мистецтвом дивовижних перетворень предметних форм – *ігровим дизайном*. Навчу слухати й чути, дивитися і бачити, доторкатися і творити красу в улюбленому ігровому середовищі. Рухомі іграшки можна не лише придбати в магазині. Найпростіші з них цікаво сконструювати власноруч. За бажання можна виготовити іграшки для першокласників своєї школи, а потім подарувати їх.

2. Робота з підручником (с. 22–27)

3. Закіплення правил безпечної поведінки

4. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

– До нас на урок запрошені шановні гості – Ножиці та Шило. Вони хочуть узяти у вас інтерв'ю, щоб перевірити, чи не забули ви за літо правила безпечної роботи з інструментами.

– Скажіть, будь ласка, якими ножицями безпечно працювати – з гострими чи округлими кінцями.

– Як потрібно передавати ножиці?

– Чи можна застромлювати шило в одяг?

– Як безпечніше класти ножиці на парту – розкритими чи закритими?

– Чи можна підносити ножиці до обличчя?

– Де потрібно зберігати шило?

Фізкультхвилинка

Ця сова – поважна птиця,
та вночі їй щось не спиться.
Лиш надворі сутеніло,
очі враз вона відкрила,
потягнулась, стрепенулась,

вправо, вліво озирнулась,
вгору зиркнула на місяць,
вниз – з гніздечка на траву.
І, розклавши свої крила,
заспівала: «Угу-гу-гу!».

О. Придаток

VI. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи.

VII. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 3)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самотійно. Учитель за потреби надає допомогу.

Фізкультхвилинка

Руки вмілі піднеси догори,
бачиш, які вони працьовиті.
Кожен із пальчиків хоче творить,
тож запроси до роботи їх вмить.

О. Придаток

VIII. Підсумок уроку

- Що на уроці вам сподобалося найбільше?
- Що таке ігровий дизайн?
- Яку іграшку називають рухомою?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

Подивіться, скільки птахів
в класі нашим тепер є.
Кожна пташка – ми це знаєм –
користь всім нам принесе.
І нехай літають сови
і великі, і малі.
Працювали ми на совість,
образ створювали ми.

О. Придаток

2. Прибирання робочого місця

Додаток

СОВА

Якщо літо врожайне і розплоджується багато мишей, наступної весни сови висиджують удвоє більше совенят. А після неврожайного року їх потомство різко скорочується.

Сови вірні одна одній, і хоч де б вони жили, хоч куди б літали протягом літа, а настає весна – знаходять своє подружжя.

Будете весною в лісі – прислухайтесь. Як почуєте глухувате «ху-ху-хуу», так і знайте: це він її кличе, свою подруженьку. Десь недалеко їхнє торішнє гніздо, і до нього обоє злітаються. «К'юйт-к'юйт-к'юйт» – то вона озивається, знайшлася! Значить, будуть молоді совенята, рід продовжуватиметься.

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 2

Тема: Конструювання рухомих моделей із картону та паперу. Рухомі іграшки «Веселий клоун».

Мета: учити створювати куточки ігрового дизайну в класі та вдома; продовжувати ознайомлювати учнів зі способами з'єднання деталей у рухомих іграшках; виготовляти рухомі іграшки; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: ножиці, шило, картон, дрiт, гудзики, нитки, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

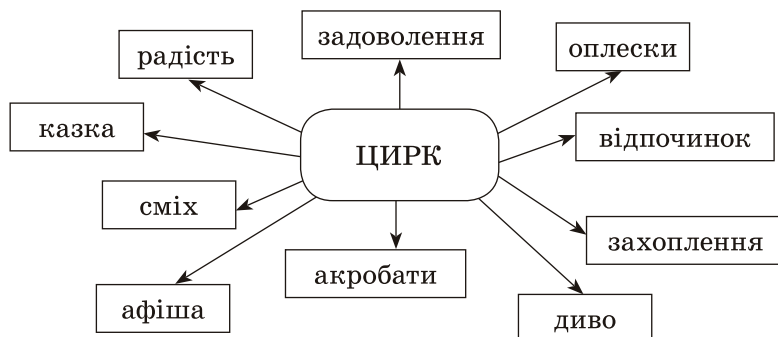
I. Організація класу

– Увага! Увага! Увага! Надзвичайна подія! Сьогодні до 4-го класу приїжджає ЦИРК!

II. Актуалізація опорних знань

1. Складання асоціативного куща

Що ж таке цирк?

2. Бесіда

– Чи бував хтось із вас у цирку?

– Які ваші враження? (Захоплюючі, чудові, неповторні, грандіозні).

– Так, цирк – це справді чудове, неповторне видовище. Але як пояснити друзям, що таке цирк?

1-й учень. Цирк – це прекрасне мистецтво. Діти й дорослі приходять подивитися живу виставу. Це дуже захоплює, адже артисти на манежі творять справжні дива!

2-й учень. Цирк – це невичерпне джерело бадьорості та радості, веселощів і оптимізму, місце, де діти поринають у світ чудес, а дорослі мають нагоду знову відчувати себе дітьми.

3-й учень. Відвідуючи палац циркового мистецтва, глядач долучається до світу добра і краси. Тому прекрасними є ті люди, які творять свято цирку.

3. Розповідь учителя

Цирк має давню й цікаву історію. Становлення й розвиток циркового мистецтва невід’ємні від загальної історії цивілізації. Його виникнення тісно пов’язане з обрядами, іграми, особливостями побуту і способу життя народу, а також з виникненням нових ремесел і професій.

Історія українського цирку сягає корінням часу мандрівних артистів – скоморохів, відомих з XI століття. Міські забавники-скоморохи існували в усіх народів Європи: у Франції

Комментарій
читателя

Дата _____

Клас _____

їх називали жонглерами; у Німеччині – шпільманами; в Англії – менестрелями; в Італії – мімами; у Польщі – франтами; в Україні – скоморохами. Слід зазначити, що скоморох був одночасно гімнастом, акробатом, жонглером, дресирувальником, танцюристом, музикантом, співаком та актором. Він умів показувати дивовижні фокуси, ходив на руках, стрибав через кільце, робив у повітрі сальто, балансував на канаті, жонглював ножами, кулями, факелами, що горять, ковтав шпагу – загалом, це була ходяча «людина-оркестр», на всі руки майстер.

Звичайно, цирк – це диво. Але не дарма кажуть, що краще один раз побачити, ніж сто разів почути. Отож гайда до цирку! Але до якого? Бо не один же він у нас в Україні!

4. Довідкове бюро

Стаціонарний цирк – циркова програма відбувається завжди в постійному приміщенні.

Цирк-шапіто – розбірна конструкція цирку, яка призначена для проведення циркових вистав.

Цирк на льоду – циркова програма на ковзанах.

III. Мотивація навчальної діяльності

– Заплющіть оченята. Подумки оберіть цирк, до якого ми підемо.

Але що це? Біля цирку стоять сумні діти та дорослі. Що сталося? Злі чарівники забрали клоуна! Клоуна немає! Що робити? Раз, два, три, думко, допоможи!

Діти, спробуймо самі зробити клоуна. На допомогу нам прийдуть умілі рученята. Підніміть руки, хто хоче зробити клоуна і потрапити до цирку!

IV. Оголошення теми та завдань уроку

– Сьогодні на уроці ми станемо чарівниками: зробимо ось такого веселого клоуна та побуваємо в цирку.

Отже, до роботи.

V. Вивчення нового матеріалу

1. Бесіда

2. Робота з підручником (с. 22–27)

3. Повторення правил безпечної поведінки під час роботи з ножицями та шилом (форзац підручника).

4. Інтерактивна гра «Доповни речення»

- Ножицями та шилом гратися... (не можна).
- Проколюй предмет шилом на... (спеціальній підкладці).
- Користуйся тільки... (справним інструментом).
- Під час роботи з ножицями та шилом... (будь уважним, не розмовляй).
- Не розмахуй... (ножицями та шилом).

Фізкультхвилинка

В цирк мерщій, там чудеса,
лине сміх під небеса.
Клоун публіку вітає
та малечу розважає.

Він потішний відчайдуха,
рот – від вуха і до вуха,
розсмішити всіх мастак.
Ну й кумедний! Чи не так?

Л. Вознюк

VI. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи.

VII. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 4–6)**Фізкультхвилинка****VIII. Підсумок уроку****1. Виставка та оцінювання робіт учнів**

– Діти, у цирковій виставі клоуни зазвичай працюють парами («рудий» та «білий») або трупю (групою).

Об'єднайтеся в пари та трупи й «оживіть» веселого клоуна. Для цього потрібно розказати смішинку. До роботи!

2. Гра «Мікрофон»

– Які враження від уроку?

– Що найбільше сподобалось?

– Ось і добігає кінця урок. Я маю щиру надію, що зустріч наша була не марною і хтось із вас теж обере професію клоуна й даруватиме всім нам радість своєю грою.

І тоді ми з вами неодмінно зустрінемося. Ви на арені, а я, ваш палкий шанувальник, – у першому ряду біля манежу. Щастя вам у всіх ваших мріях і сподіваннях!

3. Перегляд відео з фрагментом виступу клоуна**4. Прибирання робочого місця****Додаток**

В місті кругом афіші.
Цирк, приїжджай скоріше.
Всі ми давно з квитками,
Бо в цирковій програмі:
Клоун і акробати,
Мавпи смішні хвостаті,
Лев – Але-гоп! – стрибас
Просто в вогонь. – Ай! Ай! Ай!

Гляньте! Помчали коні,
– Цок-цок! – за ними поні.
Клоун, чудний невдаха,
Знову смішить. – Ха-ха-ха!
Маг з капелюха жваво
Кролика витяг. Браво!!!
Стриб-стриб – коза танцює.
Цирк дітвору чарує!

Хлоп-хлоп і півпритопа,
Мудра собачка Кюпа
– Гав-гав – усе рахує.
Цирк дітвору чарує!

– «БІС», – зал гукає повен,
Знов веселиться клоун.
Кюпа і акробати,
Мавпи смішні хвостаті.
Маг та ще два удави.
Як це «Кінець вистави»?!
Трішечки хоч, будь ласка!
Цирк – це чарівна казка!

Знають давно малята,
Хто буде виступати,
Диво їх жде на втіху
І урагани сміху!

Т. Чорновіл

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 3

Тема. Сюжетна витинанка «Їжачок з равликом».

Мета: удосконалити знання про витинанку та ознайомити учнів з художніми особливостями витинанки; учити дітей виготовляти витинанку; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: кольоровий папір, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Психологічне налаштування

Учень: Що це діється у школі?

Школа – вулик, діти – бджоли,

Все гуде, двигтить, трясеться,

Наче буря, хтось несеться.

Хтось комусь підставив ніжку,

Хтось когось лупцює книжкою,

Хтось комусь сховав портфеля,

Хтось когось вже пхнув об двері,

Зрозуміло – це перерва,

Все навколо переверне!

Учитель: Продзвенів дзвінок – і диво,

Стало тихо і красиво,

Школа – нірка, діти – миші,

Щось сидять собі і пишуть.

Хтось рахує, хтось читає,

Хтось малює, хтось співає,

Що за диво той дзвінок?

Зрозуміло! Йде урок.

– Діти, часом не про наш клас ідеться?

– До якого уроку приготувались? (До уроку трудового навчання).

– Який настрої у вас після такої веселої перерви? (Діти показують смайликами свій настрої).

– У кінці уроку ви почепите смайлики на «дерево власних досягнень». (На «дереві» написи: «Я – молодець!», «Я прекрасно працював (працювала)!\», «Добре!» «Я можу працювати краще!»). А зараз промовимо девіз нашого уроку.

Девіз: Протягом уроку – дружно працювати,
У гості до лісових мешканців завітати.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Вступна бесіда

– Чи подобається вам осінь?

– За що ви її любите?

– Так, осінь щедра на подарунки. Але разом із подарунками вона приносить багато турбот, особливо тваринам. Вони саме в цю пору старанно готуються до зими і здійснюють активні дії: багато звірів переселяються жити в інші місця, очищають своє тіло від паразитів, улаштовують зимові схованки, заготовляють корм на зиму тощо.

Одним із важливих заходів підготовки звірів до зими є накопичення жиру, що утворюється за рахунок посиленого харчування.

Коментар
вчителя

Дата _____

Клас _____

– Які тварини залягають у сплячку? (Їжаки, борсуки, ведмеді, равлики, ховрахи).

2. Розгадування ребусів

(Ведмідь)

(Їжак)

(Борсук)

(Ховрах)

3. Інтерактивна вправа «Доповни речення»

– Що ви знаєте про їжачка та равлика?

Про їжачка

- Тіло їжачка вкрите... (колючками).
- Колючки надійно захищають тварину від... (ворогів).
- Якщо на звірка нападають, він швидко... (згортається у клубок).
- Їжак виходить на полювання... (вночі).
- Їжак живиться личинками, черв'яками, слизняками, а також... (жабами, мишами, зміями, яйцями птахів, які гнізяться на землі).
- Розшукати здобич уночі їжаку допомагає... (добрий нюх).
- Їжаки наколюють лісові яблука для того, щоб... (кислий сік виганяв бліх).

Про равлика

- Живуть равлики і на суші, і у... (воді).
- Пересуваються равлики, повільно ковзаючи на... (підшві ноги).
- Слиз, який виділяється під час руху шкірою, полегшує... (ковзання. Тому навіть якщо равлик буде повзати по лезу, його тіло не пошкодиться).
- Равлики живляться маленькими личинками, а також... (травою, листям, черв'яками).
- Равлики шукають їжу на дотик, своїми... (ріжками-щупальцями. Проте слух у цих істот відсутній повністю).
- Міцність раковини равлика залежить від кількості... (кілець на його «будиночку»).

– Ми спробували більше дізнатися про таких дивовижних створінь, як їжачки та равлики, зокрема про їх місця існування і спосіб життя. Варто завжди пам'ятати, що флору та фауну необхідно берегти й захищати для майбутніх поколінь. Сподіваюся, що ви дбатимете про довкілля!

- На які запитання було важко дати відповідь?
- Про які факти з життя тварин ви почули вперше?

III. Мотивація навчальної діяльності

– Діти, сьогодні на уроці ми виготовимо їжачка з равликом. Але для цього нам потрібно пригадати, що називають витинанкою, та ознайомитися з художніми особливостями витинанки; пригадаємо також правила безпечної поведінки під час роботи з ножицями.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Перегляд мультимедійної презентації (або робота з підручником)

- Що таке витинанка?
- Пригадайте, які витинанки ви вже виготовляли. (Сніжинки, серветки).

В оформленні інтер'єру здавна використовували техніку витинання. Перші витинанки зі шкіри прикрашали одяг людини, взуття та інші речі ще задовго до того, як людина винайшла папір. Архітектурні знахідки датують появу ажурних візерунків зі шкіри та хутра V ст. до н. е. Перші витинанки було зроблено в Китаї після винайдення там паперу, називалися вони «чуанхуан». Важливо використовувати витинанки і в художньому оформленні ігрового середовища.

За технологічними та художніми особливостями витинанки поділяють на ажурні, силуетні, одинарні, складні та сюжетні.

2. Робота з підручником (с. 28–33)

Витинанки різних місцевостей мають самобутні риси, притаманні лише певному регіону.

Перегляд витинанок різних регіонів. (О. Цимбалюк. Рожевий ранок житом пахне, Г. Гречанова. Лелеки в гаю, О. Шинкаренко. Витинанка, Г. Дудар. Зозулі).

Орнаменти витинанок західних регіонів України містять багато дрібних елементів, подільські витинанки продовжують традиції народних килимів, гончарних розписів, вишивок. Витинанки Дніпропетровщини перегукуються з петриківським розписом.

3. Правила безпечної поведінки

– Інженер з техніки безпеки розповість про свої секрети виготовлення витинанки.

Пам'ятайте! Усі надрізи починайте робити з країв згорненого паперу. Якщо потрібно прорізати внутрішній отвір, згорнений папір слід додатково перегнути. Потрібно стежити за тим, щоб під час вирізування не зрізався край згорненого паперу, тому що зображення розпадеться на дві частини. Дрібні деталі вирізайте малими ножицями.

Перед початком роботи повторимо правила безпечної праці з ножицями.

4. Гра «Так, ні»

1. Користуються ножицями лише із заокругленими кінцями. (Так)
2. Кладуть ножиці там, де є місце на парті. (Ні)

УРОК 4

Тема: Сюжетна витинанка «Дерево життя».

Мета: удосконалити знання про витинанку та художні особливості витинанки; учити дітей виготовляти витинанку; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: кольоровий папір, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Психологічне налаштування

На дошці прикріплено модель дерева.

– У кожного з вас на парті лежать маленькі листочки (жовті, червоні, зелені, коричневі). Ми будемо всі разом складати з них крону «дерева сподівань».

Діти розповідають, чого вони очікують від уроку, і прикріплюють на «дерево» свої листочки.

– Діти, я теж хочу прикріпити свій листочок. Сподіваюся, що ви будете на уроці старанними, активними, уважними й працюватимете.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Бесіда

– Що називають витинанкою?

– З якого матеріалу було виготовлено перші витинанки? (Зі шкіри).

– У якій країні з'явилися перші витинанки? (У Китаї).

2. Інтерактивна вправа «Стріляй влучно». Робота в групах

За кольорами листочків (які прикріплювали на «дерево сподівань») діти об'єднуються в групи.

– З'єднайте стрілочками назви художніх особливостей витинанки з їхнім поясненням.

Ажурні	зображення виступає силуетом
Силуетні	зображення міститься в прорізах
Одинарні	композиційним центром витинанки є дзеркальна симетрія частин рослин у поєднанні з тваринами
Складні	виготовлені з кількох аркушів паперу
Сюжетні	виготовлені з одного аркуша паперу

III. Мотивація навчальної діяльності

– Отже, сьогодні на уроці ми продовжимо роботу над витинанкою – виготовимо сюжетну витинанку «Дерево життя».

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя або перегляд мультимедійної презентації

Народне мистецтво витинанок – одна з яскравих і самобутніх сторінок українського декоративного мистецтва. Витинанки різних місцевостей подібні між собою, але водночас мають властиві тільки їм мотиви, кольори й сюжети. Одним із по-

Коментар
чителя

Дата _____

Клас _____

пулярних сюжетів витинанки є «Дерево життя». Воно символізує безсмертя, нескінченність та різноманітність життя. Дерево стоїть понад часом, об'єднуючи сучасне, минуле та майбутнє, та поділяється на три частини («світи»): коріння – підземний світ, стовбур – земний світ, крона й верховіття – небесний світ. (Існує інше пояснення. Дерево життя складається з трьох частин: верхня символізує сферу богів, середня – життя людей і всього живого, а нижня – це коріння, основа і початок світу).

2. Робота з підручником (с. 29, 31)

3. Робота з посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 8). Обговорення роботи В. Співак «Дерево життя»

– До якої групи витинанок належить витинанка «Дерево життя»? (Сюжетні).

– Зі скількох частин складається дерево? (Із трьох).

4. Правила безпечної поведінки

– Перед початком роботи повторимо правила безпечної роботи з ножицями.

5. Інтерактивна вправа «Крісло автора»

Автором є ножиці. Один з учнів сідає на стілець і відповідає від імені ножиць, усі решта ставлять запитання, що стосуються дотримання правил безпечної поведінки з ножицями.

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 8–11)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

– Діти, чи справдилися ваші очікування від уроку?

– Про що цікаве дізналися на уроці?

– Що сподобалося на уроці?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 5

Тема: Оригамі «Жабки».

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками, виготовленими в техніці оригамі, удосконалювати навички роботи з папером; виробляти вміння вчитися, виготовляти вироби в техніці оригамі, організовувати своє робоче місце; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності, виховувати естетичні смаки, культуру праці; учити організовувати стосунки на толерантній основі.

Обладнання: кольоровий папір (бажано двосторонній), олівець.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Мотивація навчальної діяльності

Учитель розказує вірш і показує жабку, виконану технікою оригамі.

В деякому царстві, в деякому государстві
жила собі жабка, жабка-бідолашка.

Бідолашка – бо була сама, одна-однісінька,
і не мала друзів жабка манісінька.

Н. Кравцова

– Чому у вірші жабку названо бідолашкою? (Бо вона була сама, одна-однісінька і не мала друзів жабка манісінька).

– Діти, що треба зробити, щоб допомогти жабці? (Знайти їй друзів).

III. Оголошення теми та завдань уроку

– Сьогодні ми допоможемо жабці знайти друзів і навчимося виготовляти жабку технікою оригамі.

IV. Виклад нового матеріалу

1. Бесіда

– Що таке техніка оригамі, ви дізнаєтеся з вірша:

ОРИГАМІ

Дітки, я гадаю, з вас
дехто в руки вже не раз
паперовий аркуш брав,
з нього, граючись, складав
чи то човника, чи пташку,
чи кишеньку, чи баклажку,
чи то жабку, чи жучка,
чи то просто літачка.
Тож повернемося з вами
до складання знову,

до мистецтва оригамі –
є такеє слово.
Це японське давнє слово
необхідно знати:
«ори» – склад в японській мові,
значить щось складати.
А папір свій називають
всі японці «гамі».
Коли з нього щось складають,
кажуть: «оригамі».

І. Дубинський

2. Робота з підручником (с. 33–36)

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 12)

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Демонстрація виробів

2. Змагання «жабок» у стрибках (робота в парах)

– Тепер у нашої жабки є дуже багато друзів. А якщо є друзі, то, звичайно, хочеться погратися. Отже, влаштуймо жаб'ячі змагання у стрибках.

3. Хвилинка-цікавинка. Чи знаєте ви, що...

Насправді жаба – це дивовижна істота. У Японії жаб вважають символом удачі. У Давньому Єгипті жаби були символом воскресіння.

Якщо уважніше придивитися до жаби, то можна помітити, що за красою своїх нарядів і витонченістю рухів вона не поступиться навіть самій царівні. Жаби, певно, можуть бути зараховані до числа найбільш привабливих істот на Землі. Ці тварини досить добре освоїли нашу планету, оселившись у різних її куточках. Зустріти їх можна не тільки у вологих місцях, як ми всі звикли, а навіть у глибині пустель. Але, звичайно, для цього в пустелі повинно бути хоча б невелике джерело води.

Жаби населяють практично всі частини світу. Вони живуть усюди – у водоймах або болотах, на ґрунті, навіть на глибині кількох метрів у твердому шарі глини, на деревах.

Жаба ага, що живе в тропічній зоні Південної Америки і в Австралії, найбільша у світі. Її вага досягає 2,65 кг, а довжина – 53,9 см.

Найменші жабки, завдовжки всього 7 мм, живуть у Папуа-Новій Гвінеї.

Зір у жаб влаштований так, що вони можуть одночасно дивитися вперед, убік і вгору. Вони ніколи не заплющують очі надовго, навіть під час сну.

Волога шкіра жаб має бактерицидні властивості. Наші предки, знаючи про це, кидали їх у молоко, щоб воно не скисло.

4. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Чи справдилися ваші очікування?
- Про що цікаве ви дізналися?
- Що найбільше сподобалося на уроці?

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 6

Тема: Оригамі «Журавлик».

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками, виготовленими в техніці оригамі, удосконалювати навички роботи з папером; виробляти вміння вчитися, організовувати своє робоче місце, виготовляти вироби в техніці оригамі; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: кольоровий папір (бажано двосторонній), олівець.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Світ прекрасний навколо тебе –
Сонце ясне і синє небо,
Птахи і звірі, гори і ріки –
Нехай він буде таким навіки!
Нехай людина добро приносить,
Бо світ навколо любові просить.

А. Потапова

– Діти, заплющіть оченята і уявіть себе сонечком. Пошліть промінці доброти всім навколо. Побажайте оточуючим добра, гармонії, душевного тепла.

II. Актуалізація опорних знань

1. Гра «Відгадай»

Сьогодні ми виготовлятимемо птаха. А якого, здогадайтеся самі.

Це птах, який:

- у багатьох країнах є символом авіакомпаній;
- у японській міфології є символом довголіття;
- прилітає до нас весною, а відлітає восени;
- має дві назви залежно від пори року;
- за один день здатен пролетіти до 800 км;
- в Україні занесений до Червоної книги.

2. Відгадування загадки

Довгоногий гречний пан
сірий одягнув жупан:
до бабиних конопель
повадився ... (*журавель*).

Українці дуже люблять журавлів. У них навіть є дві назви: веселики (навесні) та журавлі (восени). Про цих птахів складено безліч творів. Міфи та легенди передаються з покоління в покоління. Послухайте одну з них.

3. Легенда

Щоночі журавлі збираються навколо свого царя. Певних журавлів обирають за вартових, і вони всю ніч повинні пильнувати, щосили відганяючи від себе сон. Тому кожен журавель-сторож стоїть на одній лапі, піднявши другу. У піднятій лапі він тримає камінь. Засне журавель – камінь випаде і, упавши на лапу, на якій стоїть птах, розбудить його.

III. Оголошення теми та завдань уроку

Колесник
читальня

Дата _____

Клас _____

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення нового матеріалу

2. Робота з підручником (с. 33–36)

Фізкультхвилинка

Журавель для баранця
Накосив стіжок сінця
Та й майструє ясельця,
Не собі – для баранця.

Хай баранчик – добрий гість
Із яसेлиць сіно їсть,
Хай не смикає він стіг,
Бо зламати може ріг.

М. Стельмах

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 13)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Вправа «Займи позицію»

Обери правильне, на твою думку, твердження.

- Журавель дуже гарний птах, його потрібно тримати в зоопарку, щоб усі люди ним милувалися.
- Журавель дуже гарний птах, йому потрібна воля.

3. Саморефлексія

Діти об'єднуються у групи з відповідними назвами. Кожна група продовжує речення зі своєю назвою.

1. Знаю...

2. Умію...

3. Ціную...

Відповідно до назви групи обговорюють, про що вони дізналися на уроці.

Додаток

ОСТАННІЙ ЖУРАВЛИК

Під своїм знаком зодіаку
в той час, коли війна була,
японська дівчинка Садако
в однім будиночку жила.
В той день над містом Хіросіма
світило сонце, як завжди,
пливли хмаринки в небі синім,
не провіщаючи біди.
Але біда звалилась раптом,
потай, серпневої пори
отого сонячного ранку
тайфуном ядерним згори.
Та залишилася живою
Садако в атомнім чаду.
З тавром смертельним у двобої
зустріла цю страшну біду.
Хоч променева зла недуга

до ліжка дівчинку звела,
на біль невтішний, сум і тугу
її дитинство прирекла.
Та в серці дівчинки зневір'я
не вбили в світле майбуття.
Згадалось їй одне повір'я –
те, що продовжує життя:
якщо журавликів зробити
з паперу – тисячу птахів,
цим можна буде зупинити
хвороби наміри лихі.
І дівчинка свою жалобу
сховала в пошуках пісень,
бодай позбутися хвороби,
складати стала день у день
сотні журавликів. Снували
дитячі пальчики гнучкі,
і птахи наче оживали,
рукам невтомним завдяки.
Вже їх шістсот сорок чотири.
А зараз буде ще один.
Кінцівки пальчиків надміру
роблять останній кволий згин.
І раптом невідома сила
важкою тінню облягла
дитяче серце,
мов на крилах,
у небуття його знесла.
Сліпою жертвою до раю
душа невинна увійшла,
полишивши пташину зграю,
до тисячі не досягла.
Тепер у місті Хіросімі
на знак минулих лихоліть,
неначе факел незгасимий,
скорботний пам'ятник стоїть.
На трьох опорах серед віття,
як попередження біди,
завмерло атомне страхіття
в обіймах бомби назавжди.
На цім незвичнім п'єдесталі
дівчатко, нехтуючи страх,
стоїть у бронзовій печалі
з одним журавликом в руках.

І. Дубинський

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 7

Тема: Верблюди в пустелі.

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками, виготовленими в техніці оригами; удосконалювати навички виготовляти вироби в техніці оригами, організовувати своє робоче місце; розвивати вміння створювати композицію, фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: кольоровий папір (бажано двосторонній), олівець.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Промінь падає в долоні –

Другу посміхнись.

Очі у небес бездонні –

За руки візьмись.

Шелестить над нами листя –

Весело стрибай.

Хвиля мружиться іскристо –

Тож і ти моргай.

II. Актуалізація опорних знань

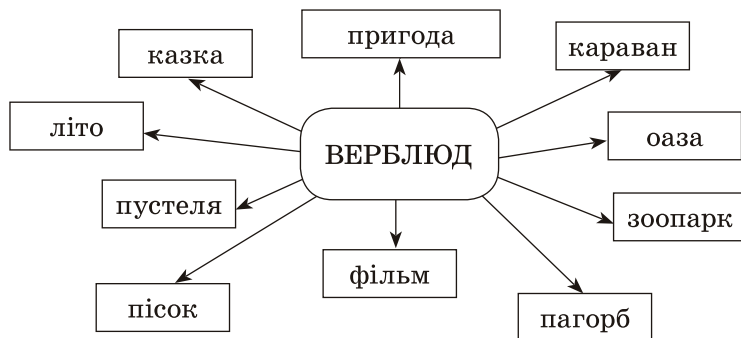
1. Інтерактивна вправа «Чарівні перетворення»

Сьогодні ми здійснимо чудову мандрівку на незвичайному транспорті в незвичайне місце. Для цього нам потрібно здійснити чарівні перетворення. Зможемо?

(ВЕРБА – А) + (ЛЮДИ – И) = ? (Верблюд)

2. Складання асоціативного куща

– Які образи виникають у вашій уяві, коли ви бачите верблюда?

3. Розповідь учителя

Верблюд – унікальна тварина. Її назва походить від арабського слова, що означає «краса».

У Північній Африці верблюд є священною твариною. Вони прекрасно пристосовані до життя в пустелі й посушливих гарячих землях. Верблюди здатні перетнути величезний простір, переносячи на своїх горбах важкий вантаж і пасажирів, отож у цій місцевості користі від них значно більше, ніж, скажімо, від вантажних автомобілів.

Ці тварини дивовижні тим, що допомагають людям вижити в украй важких умовах. Їх горби не просто окраса, а значні накопичення вологи та жиру. Є одногорбі та двогорбі верблюди.

III. Повідомлення теми та завдань уроку

IV. Виклад нового матеріалу

1. Пояснення вчителя

Коментар
вчителя

Дата _____

Клас _____

2. Робота з підручником (с. 33–36)

Фізкультхвилинка

Цікаво покататися
На коні і на слоні.
Та найкраще посидіти
У верблюда на спині.
З вигляду він непохитний,
хоч насправді не такий.

По натурі він тихенький
І добряк із добряків.
Якщо трапиться нагода
З'їздити в спекотний край,
Покатайся на верблюді,
Це чудово, на увазі май!

За С. Баруздіним

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 14, 15)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів. Представлення виготовлених виробів

2. Робота в групах

Завдання для групи 1. Використовуючи слова з таблиць № 1 і № 2, представте своїх верблюдів.

Таблиця № 1. Верблюд (я к и й?) великий, свійський, двогорбий, одnogорбий, ручний.

Таблиця № 2. Верблюд (щ о р о б и т ь?) стоїть, іде, перевозить, жує, дивиться, мандрує.

Завдання для груп 2, 3.

 Складіть сенкан з теми уроку.

Орієнтовний сенкан.

1 *іменник*. Верблюд.

2 *прикметники*. Великий, двогорбий.

3 *дієслова*. Іде, жує, плюється.

Враження від предмета. Одна з найвитриваліших тварин.

Висновок. Верблюд – живий транспорт пустелі.

3. Саморефлексія

Діти об'єднуються у групи з відповідними назвами. Кожна група продовжує речення зі своєю назвою.

1. *Знаю...*

2. *Умію...*

3. *Ціную...*

Відповідно до назви групи обговорюють, про що вони дізналися на уроці.

Додаток

Синоніми до слова *верблюд* – верблюд, дромедар, дромадер.

Споріднені слова до слова *верблюд* – верблюдиця, верблюденя, верблюжина, верблюжий.

УРОК 8

Тема: Штучні квіти. Композиція «Троянди».

Мета: ознайомити учнів з поняттям «фітодизайн»; навчити виготовляти штучні квіти з паперу; удосконалювати навички роботи із шаблоном; поглиблювати навички безпечної роботи ножицями; розвивати увагу, творчість, естетичні смаки; виховувати любов до природи.

Обладнання: кольоровий папір, олівець, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Психологічне налаштування

Сьогодні день веселий, як ніколи.
Уся природа дивиться до нас в вікно,
Тож створим диво на уроці ми чудове,
Нехай порадує всіх нас воно.

О. Придаток

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

– Яке ж воно, диво? Може, ось таке!

1. Гра «Де заховалася помилка?»

Уранці з ромашки скочувалися у траву сонні мурахи. (*Скочувалася роса*).

Гойднув вітерець троянду – і заблищали червоні ягоди під листям. (*Червоні пелюстки*).

Засумував нарцис, що поруч немає гриба-боровика. (*Жодної квітки*).

Дивилося червнече сонечко на пролісок і милувалося його вродою. (*Проліски влітку не квітнуть*).

На квітучому лузі весело кружляли метелики. (*Помилки немає*).

2. Відгадування загадок

– Вирішили метелики покружляти і в нашому класі. І тепер це не приміщення, а квітуча галявина.

У кожного з вас є пелюстки різного кольору. Об'єднайтеся у групи за кольорами: жовтий, синій, червоний, білий.

Барвисті метелики перелітали з квітки на квітку. Що це за квіти, ви дізнаєтеся, відгадавши загадки.

- 1) У матінки-квіточки
лиш блакитні діточки.
з жита виглядають,
літечко вітають.

(Волошки)

Учитель віддає ілюстрацію із зображенням квітки волошки групі, яка має сині пелюстки.

- 2) Що за квіточка пахуча,
дуже гарна та колюча,
рвать себе не дозволяє,
колючками всіх лякає.

(Троянда)

Учитель віддає ілюстрацію із зображенням квітки троянди групі, яка має червоні пелюстки.

- 3) Стала на поляні
в жовтім сарафані,
підросте – всміхнеться,
для вітрів вбереться
в платтячко біленьке
пишне та легеньке.

(Кульбаба)

Учитель віддає ілюстрацію із зображенням квітки кульбаби групі, яка має жовті пелюстки.

*Коментар
читача*

Дата _____

Клас _____

4) Із зеленої сорочки,
що зіткнув весною гай,
білі дивляться дзвіночки.
Як зовуться, відгадай!
(Конвалія)

Учитель віддає ілюстрацію
із зображенням квітки кон-
валії групі, яка має білі пе-
люстки.

Звіт груп

Кожна група розповідає про квітку свого кольору (де рос-
те, коли квітне, якого кольору...): сині – волошки; червоні –
троянда; жовті – кульбаба; білі – конвалія.

3. Гра «Доповни речення»

Діти утворюють коло і передають по колу квітку, промов-
ляючи:

– Якби я був (була) квіткою, то я б був (була) схожий (схо-
жа) на ... тому, що...

4. Довідкове бюро

Троянда (ружа) – квітка, яку шанують у багатьох країнах
світу. Вона є символом невмирущої краси і величчя, палкої лю-
бові, вдячності, благополуччя й безсмертя.

Безліч легенд оповідає про те, як біла троянда перетвори-
лася на червону. Одна з них – перська легенда про солов'я й
троянду. Соловей закохався в троянду й, зачарувавшись її до-
сконалою красою, пригорнув її до грудей. Однак гострі шипи
проткнули серце нещасного закоханого, а пелюстки квітки
ввібрали його кров.

Греки всипали трояндами шлях переможців. Також цю
квітку вважали уособленням мужності, тому воїни одягали на
голову трояндові вінки, щоб позбутися страху перед битвою.

Існує крилатий вислів *Sub rosa dictum* – «Я сказав під тро-
яндою», він означає, що сказане є великою таємницею.

III. Мотивація навчальної діяльності

– Отже, як ви вже здогадалися, сьогодні ми з вами вигото-
вимо штучні квіти – троянди. Але для цього ознайомимося з
поняттям «фітодизайн».

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

У художньому побуті використовується фітодизайн – мисте-
цтво аранжування букетів, вазонів. Штучні квіти – красивий
елемент декору. Яскраву композицію з них використовують
для оздоблення кімнат. Це чудовий спосіб додати приміщенню
затишку й комфорту. Квіти дарують людям радість. Особливо
батькам, якщо їхні діти виростили живі квіти або виготовили
декоративні власноруч.

Ви вже, певно, знаєте назви багатьох квітів та будову квітки.
Як у живих рослин, так і в штучних (декоративних) є сте-
бельце, листочки та квіточки.

2. Робота з підручником (с. 36–41)

Композиції квітів можна зробити не лише з паперу, а й із
фольги (с. 38), за допомогою паперопластики (с. 39), з тонкої
фольги (с. 40), з пір'я (с. 41).

Букети декоративних квітів прикрашають виставки дитячої
художньої творчості, а також можуть бути подарунками в дні
свят.

Фізкультхвилинка

У нас квітів повний клас – раз,
відбуваються дива – два.
Ти троянду уяви – три,
подивися навкруги – чотири.
Будем разом танцювать – п'ять,
руки в боки й присідать – шість,
плескаєм в долоні – сім,
буде радісно усім.
Всі за руки ми взялися,
буде вісім, подивися.
Ідем по колу залюбки.
Пам'ятай! Троянди ми.
Дев'ять, десять – зупиніться,
усі «троянди», усміхніться.

О. Придаток

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 16–18)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- Що на уроці вам сподобалося найбільше?
- Що таке фітодизайн?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

Подивіться, скільки квітів
в класі наших тепер є.
Кожна квітка – ми це знаєм –
радість всім нам принесе.
І нехай розквітнуть квіти
і на клумбі, й у дворі,
дякувать за це ми будем
любій нашій дітворі.

О. Придаток

2. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 9

Тема: Виготовлення квітки об'ємної форми. «Квітучий кактус».

Мета: удосконалювати навички виготовлення квітів об'ємної форми з паперу; розвивати творчу уяву, фантазію; учити бачити й розуміти прекрасне довкола; виховувати охайність.

Обладнання: кольоровий папір, олівець, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Любі діти,
ви сьогодні, ніби квіти.
Весело мені всміхніться,
на сусіда подивіться.
Йому посмішку даруйте
й потrudитесь не забудьте.

О. Придаток

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Розповідь учителя

– Неповторне диво квіти... Вони цвітуть для щастя, радості, добра, сповнюють світ красою. Квіти є всюди: на лузі, у полі, на клумбі, у квартирах та будинках.

- Діти, назвіть квіти, які вам найбільше подобаються.
- Де вони ростуть?
- Хто з вас удома вирощує квіти?
- Які кімнатні рослини ростуть у вас удома?

Сьогодні я хочу запросити вас у кіностудію «Чомусиків». Спробуймо багато нового дізнатися про одну з кімнатних рослин.

2. Відгадування загадки

Виріс він під сонцем пекучим
Товстим, соковитим і колючим. *(Кактус)*

III. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні на уроці ми з вами виготовимо квітучого кактуса з паперу. Така «рослина» не потребує води й буде окрасою нашої класної кімнати.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Хвилинка-цікавинка. Чи знаєте ви, що...

ЦІКАВІ ФАКТИ З ЖИТТЯ КАКТУСА

Давайте-но зазирнемо в кіностудію «Чомусиків» і поспостережемо, що там діється... «Увага! Іде зйомка». Що це? Я чую, як Знайко з Незнайком розмовляють.

- А чи ти знаєш, Незнайку, що кактуси один раз на рік можуть бути святковими?
- Ну, напевно, на день народження.
- От і ні. У Мексиці як символічне новорічне дерево замість ялинки використовують кактус.
- О! Це чудово! Діти люблять новорічні свята. І я теж.
- А ще, щоб ти знав, у кактусі багато вологи, безліч мандрівників у пустелі врятувалися від спраги лише завдяки кактусам, з яких вони добували воду.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

- Вода в пустелі найголовніше, а тут і нести не потрібно. Ідеш, ідеш, а пляшка з водою сама виросла.
- Звичайно, Незнайку!
- А скажи, Знайку, який кактус найбільший.
- Вага найбільшого кактуса до 10 тонн, висота – 15–25 метрів. Це цереус гігантський (*Cereus giganteus*).
- А найменший?
- Найменші у світі кактуси називаються Блоссфельда, вони поміщаються в чайній ложці.
- Зазвичай кактус росте в пустелі, де майже немає дощів. Як добре, значить і кімнатного кактуса поливати не потрібно. Це для лінивих господарів.
- Ти помиляєшся, як і багато дітей. Найкращою частотою поливу кактуса є полив 1 раз на 2 тижні, і то маленькою кількістю води. Кактус не любить, щоб його заливали.
- І все-таки, скільки потрібно води для поливу кактуса?
- Спочатку слід визначити, якого виду кактус: тропічний чи пустельний. Як правило, пустельні кактуси навіть у найспекотнішу погоду не потребують великої кількості води. Улітку їх потрібно поливати приблизно 3–4 рази на місяць, а взимку – не поливати взагалі. А тропічні кактуси, навпаки, люблять частий полив улітку (звичайно, у міру висихання ґрунту, у якому вони ростуть), а взимку їх треба поливати рідше (кілька разів на місяць). Крім того, багато залежить від місця, у якому стоїть ваша рослина, а також матеріалу, з якого виготовлено горщик. Якщо кактус росте в керамічному горщику, то його потрібно поливати частіше, у пластиковому – рідше. Отже, дотримуючись деяких рекомендацій щодо поливу, можна легко виростити гарний кактус. Поливати цю рослину слід кип'яченою, відстоюною кілька днів або ж дистильованою водою.

2. Робота з підручником (с. 36–41)

3. Правила безпечної поведінки

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 19)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- *Що на уроці вам сподобалось найбільше?*
- *Які цікаві факти з життя кактуса ви запам'ятали?*

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

УРОК 10

Тема: Колаж «Овечка в лузі».

Мета: навчити виготовляти колаж; удосконалювати навички роботи з різноманітним матеріалом; розвивати вміння добирати матеріали відповідних форми та кольору для поєднання у виробі; виховувати художній смак та охайність у роботі.

Обладнання: ножиці, синтепон, нитки, тканина, вата, паєтки, кольоровий папір, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Релаксація

– Заплющіть очі, послухайте музику та уявіть таку картину... Літній ранок. Ми вийшли на квітучу зелену луку. Навколо безліч кольорів. Ми торкаємося м'якої травички і розплющуємо очі.

– Кого ви бачили? (Метелика, комашок, зайчика).

– Відгадайте загадку та згадайтеся, хто ще може бути на лужку.

2. Відгадування загадки

Хто в гарячий день на лузі

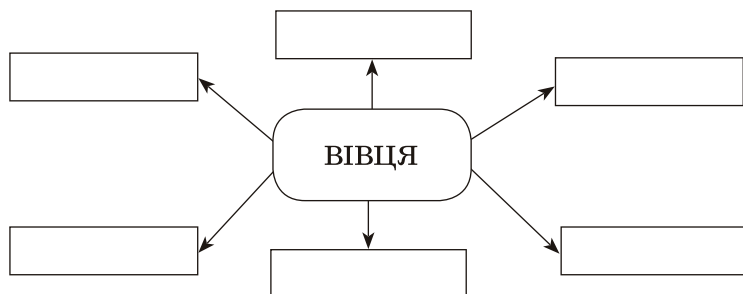
Випасається в кожусі? (Вівця)

– Яку користь людині приносить вівця? (Людина використовує шерсть і м'ясо тварини).

3. Хвилинка-цікавинка. Чи знаєте ви, що...

- Шерсть із вівці не горить, а тому одяг з неї вогнестійкий.
- Із шерсті вівці виготовляють тенісні ракетки.
- Шерсть тварини захищає її від холоду та спеки.

4. Складання асоціативного куща «Вівця»

(Лужок, квіти, отара, чабан, шапка, кожух...)

III. Мотивація навчальної діяльності

– Діти, сьогодні на уроці ми розширили знання про цю цікаву тваринку. Тож тепер виготовімо колаж «Овечка в лузі», навчимося створювати композицію, використовуючи різноманітні матеріали.

IV. Вивчення нового матеріалу

Колаж – це прийом в образотворчому мистецтві, коли ціле створюється наклеюванням на яку-небудь основу матеріалів, що відрізняються від неї за кольором і фактурою.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

- 1. Робота з підручником (с. 12–15)**
- 2. Правила безпечної поведінки**
- 3. Інтерактивна вправа «Карусель»**

Діти утворюють два кола – внутрішнє і зовнішнє, ставши обличчям один до одного. Учні, які стоять у внутрішньому колі, рухаються по колу і ставлять запитання про дотримання правил безпечної поведінки на уроці трудового навчання, а ті, що у зовнішньому, – відповідають.

– Отже, сьогодні ми будемо виготовляти колаж «Овечка в лузі». Усе необхідне – ножиці, синтепон, нитки, тканина, вата, папки, кольоровий папір, клей, пензлик – у вас є. Але найголовніше, що нам потрібно сьогодні на уроці, – це працюючі руки, увага, терпіння, старанність та охайність. І виріб вийде привабливим.

Фізкультхвилинка

Зацвіла в долині кашка,
йде гулять овечка Машка
в луг квітучий, де джмелі
і веселі метелі.
Раз – присіла,
два – злякалась,
від метелика сховалась.

А метелик зрозумів
і на вушко її сів.
Ти, овечко, не лякайся,
з нами краще в гру пограйся:
два підскоки, три притопи
і зроби чотири кроки.

О. Придаток

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 20–22)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- Чи сподобався вам сьогоднішній урок?
- Що робили протягом уроку?
- Чи задоволені ви своєю роботою?
- То що ж називають колажем?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 11

Тема. Колаж «Осінні фантазії».

Мета: продовжувати вдосконалювати навички роботи з технікою колажу; розвивати дрібну моторику рук, уміння вносити зміни у виготовлення виробу; виховувати охайність, самостійність, естетичне почуття.

Обладнання: тканина, нитки, природні матеріали, кольоровий папір, ножиці, паєтки, ґудзики, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Ось і настав останній місяць осені – листопад. День від нас утікає, стає коротшим, а ніч – довшою. Холодні промінчики сонечка виходять на прогулянку не так уже й часто. Але вони ще намагаються подарувати своє тепло діткам, птахам, деревам. Заплющіть очі. Спробуйте й ви відчутти це тепло. Уявіть, що до вас торкається промінчик сонця і вам від цього тепло на душі, хочеться творити добро.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Уявна подорож (на дошці ілюстрації осіннього пейзажу; перегляд мультимедійної презентації під музику П. Чайковського «Пори року»)

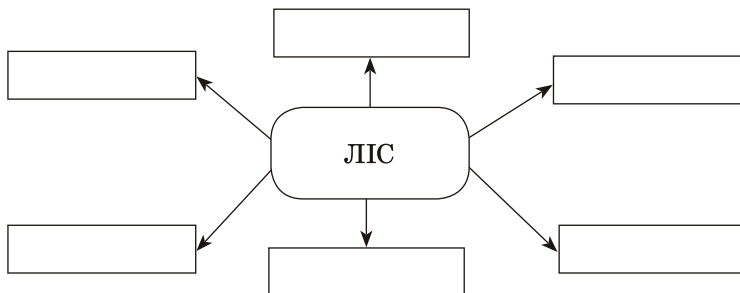
– Вирушімо з вами в уявну подорож до лісу. Довгим журавлиним ключем літо відлетіло у вирій. Осінь заходилася наводити лад у своєму господарстві: чарівним пензлем позолотила ліси, гаї, постелила на землю барвистий килим і запросила в гості ранкову прохолоду. А ще прихопила із собою кухлик. З нього вона розсівала на землю дощик.

Кружляла осінь навколо кожного деревця, кущика, травинки – то одягала в барви осені листя, то сильним вітром зривала його. Намагалася закутати ліс сірим туманом від затяжних осінніх дощів.

- Яку користь приносить ліс людям?
- Чому не можна вирубувати багато дерев?

Висновок: Ми всі – господарі природи,
Тож збережемо її вроду.

2. Складання асоціативного куща «Ліс»

(Тиша, звірі, птахи, комахи, гриби, лісник...)

3. Гра «Доміно»

– Ліс – це дерева, кущі, трави, річка, ставок... Відгадавши загадки про дерева, можна пограти в доміно.

Коментар
вчителя

Дата _____

Клас _____

	Проливала дрібні сльози молода дівиця, полоскала довгі коси у чистій водиці. (<i>Верба</i>)
	Дерево росте крилате, листям різьбленим багате. Примостились під листочки в тютетечках синочки. (<i>Дуб</i>)
	Що за диво? На гіллі їжачки ростуть малі. В них гостренькі колючки та зелені кожушки. (<i>Каштани</i>)
	Наче сонечко на вітах, зацвіли пахучі квіти. Втішилась сім'я бджолина – буде з медом вся родина. (<i>Липа</i>)
	Мов зелений їжачок, має безліч голочок. Поспішає до оселі в новорічні дні веселі. (<i>Ялинка</i>)
	На зеленії листочки одягли білі віночки. Усміхаючись весні, зацвітають ... (<i>яблуні</i>).

Загадки Л. Вознюк

III. Мотивація навчальної діяльності

– Діти, сьогодні на уроці ми розширили знання про ліс. Виготовімо колаж «Осінні фантазії». Навчимося працювати творчо, щоб кожний виріб був цікавим, неповторним.

IV. Вивчення нового матеріалу

– Хлопчику-Пензлику нудно було сидіти вдома. Він то метушився по кімнаті, збираючи різні вже непотрібні речі (нитки для плетіння, глянцеві журнали, відірвані ґудзики), то визирав у вікно і спостерігав за красою осінньої природи. Проте й ця справа йому швидко набридла. Нарешті Пензлик згадав про чарівну коробку, яка лежала в його письмовому

столі. Що це в ній? Ножиці, клей, клаптики паперу, нитки, бісер... Узяв він коробку й попрямував до письмового столу. Сів і почав створювати композицію, яку щойно побачив за вікном.

У кімнату ввійшов Буратіно й запитав:

– Що ти робиш?

– Це аплікація, – відповів Пензлик.

– Яка ж це аплікація? Ти що, не знаєш? Аплікація робиться з паперу, – сказав Буратіно.

– Нічого ти не розумієш. Аплікацію можна зробити із чого завгодно.

– От і ні! Ти думаєш, Мальвіна мене нічого не навчила? Я знавець. Це в тебе виходить колаж. КОЛАЖ! Ти розумієш! Колаж – твір образотворчого мистецтва, виконаний способом наклеювання різних матеріалів на єдину основу.

– Тоді приєднуйся до мене, і будемо разом творити колаж «Осінні фантазії».

І перед ними з'явилася купа обрізків кольорового паперу, шматочки тканини, старі журнали, бісер, намистинки, ножиці, клей... З усього цього в них вийшов чудовий осінній гай.

– Чи красива, на вашу думку, вийшла ця композиція?

– Подивіться уважно на цей колаж. Чи сподобався він вам?

Якщо так, то чим саме?

– Які матеріали тут використано?

1. Робота з підручником (с. 12–15)

2. Правила безпечної поведінки

– Послухайте пригоду, що трапилася з вашими однолітками.

На уроці Василько пошепки попросив товариша: «Дай мені ножиці». «Бери», – відповів той. І пошпурив ножиці так, що Василько не встиг їх підхопити і вони впали на підлогу.

– Які правила безпечної поведінки порушили учні? (Передавати ножиці можна лише кільцями вперед; не можна гратися ножицями; не можна залишати ножиці розкритими...)

Фізкультхвилинка

Що за диво? Що за диво?

Вітер знявся і біжить.

Кущик вправо, кущик вліво,
ніби хоче пригостить.

Станемо біля шипшини,
набираємо плодів.

Раз – і в кошик, два – і в кошик,
ну і повний догори.

Щедра осінь, мила осінь,
спробуй всім нам догоди.

О. Придаток

V. Демонстрування та аналіз зразка

– Матеріалом для колажу можуть бути фотографії, глянце-ві журнали, різнокольоровий папір різноманітної фактури, тканина, природні матеріали. Для нашої сьогоднішньої роботи потрібні тканина, нитки, природні матеріали, кольоровий папір, ножиці, паєтки, ґудзики, клей і пензлик.

Пояснення послідовності виконання роботи

УРОК 12

Тема: Виготовлення з пластиліну об'ємної фігури тварини. «Мавпочка».

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками; удосконалювати навички роботи з пластиліном; учити втілювати у виробках творчі задуми; розвивати дрібну моторику рук, творчі здібності, фантазію; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: пластилін, стеки, дощечки для ліплення.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Доброго ранку – сонце привітне!
Доброго ранку – небо блакитне!
Доброго ранку – в небі пташки!
Доброго ранку – зелені дубки!
Доброго ранку – люди привітні!
Я всім бажаю, щоб усмішки квітли!

II. Актуалізація опорних знань учнів

1. Відгадування загадки

На дереві все грається,
угору піднімається,
Кривляється, чіпляється,
на хвостик у гойдається.
А зветься це малятко – веселе ... (мавпенятко).

2. Розповідь про мавп

Мавпи відомі людям здавна, особливо тим народам, які жили по сусідству з місцями проживання цих тварин.

Звіт груп

1-ша група «Науковці»

У Давній Індії, Давньому Єгипті, Індії та Китаї мавпа символізує мудрість, хоробрість, спритність і самовідданість.

У міфах давніх індійців і китайців божественні мавпи – розумні та спритні герої. Найбільшу славу здобув індійський мавпячий бог Хануман, відважний воїн і вірний супутник бога-героя Рами. Хануман наділений надприродними здібностями: він літає в повітрі, змінює свій вигляд і розміри, а його сила така, що дозволяє виривати із землі гори. Коли Хануман був ще маленьким, то спробував проковтнути сонце, думаючи, що це смачний фрукт, але бог грози Індра, захищаючи небесне світило, метнув у нього свій перун і злавав мавпячому богу щелепу. Відтоді й прозвали мавпячого бога Хануман, тобто «той, який має розбиту щелепу»...

2-га група «Всезнайки»

Найменшим приматом на землі прийнято вважати карликову ігрунку. Її розмір коливається в межах 11–15 см, не враховуючи хвоста, який може досягати 22 см у довжину.

У Таїланді щорічно влаштовують бенкет для мавп. У храм запрошують близько 2000 тварин і «завалюють» їх безліччю фруктів і овочів, якими люблять поласувати примати. Мавп у Таїланді дуже люблять: існує легенда про те, що колись вони допомогли місцевим жителям упоратися з навалюю ворогів.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

Цікаво, що мавпи належать до тих нечисленних тварин, які можуть упізнавати себе в дзеркалі.

III. Оголошення теми та завдань уроку

IV. Виклад нового матеріалу

1. Відгадування загадки

– Який матеріал нам буде сьогодні потрібний, ви дізнаєтеся, відгадавши загадку:

В руки ми його беремо
і старанно дуже мнемо.
Зусібч м'якенький він,
зліпить все нам ... (*пластилін*).

2. Розповідь учителя

Слово *пластилін* прийшло до нас з італійської мови, у перекладі воно означає «виліплений». Пластилін був відомий ще в Середньовіччі. Наші пращури, щоб отримати цей матеріал, з'єднували глину та віск. У наш час основними складниками пластиліну є суха глина та парафін. У розтоплений парафін додають глину, а також спеціальні речовини, що не дають масі висохнути. Для того щоб пластилін був різнокольоровим, у нього додають барвники (пігменти). Існує «розумний» пластилін, або, як його ще називають, – хендгам (у перекладі з англійської – «ручна жуйка»). Це речовина на основі силікону, яка на дотик нагадує жувальну гумку. «Розумний» пластилін «тече», рветься, ламається тощо. За рахунок інших складових він може ще магнітитися, світитися та змінювати колір.

Сьогодні на уроці ми будемо використовувати пластилін середньої твердості, який неважко розім'яти за кімнатної температури, він гарно тримає форму і не вигорає на сонці.

3. Робота з підручником (с. 15–17)

4. Повторення правил безпечної поведінки під час роботи з пластиліном

Фізкультхвилинка

Рано-вранці по порядку
Вийшли звірі на зарядку.
Слоник хобот піднімав,
верблюду хвостиком махав.

Лиш маленьке мавпенятко
не спішило на зарядку.
На гілочці гойдалося,
всім весело всміхалося.

С. Ходій

– Діти, покажіть, як поводить себе веселе мавпенятко.

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 24)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Складання сенкану про мавпенятко (робота в парах)

УРОК 13

Тема: Виготовлення з пластиліну казкового героя. «Червона Шапочка».

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками; удосконалювати навички роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику рук, творчі здібності, мислення, уміння фантазувати, естетичний смак, увагу, виховувати працьовитість, охайність у роботі, любов до книжок, читання.

Обладнання: пластилін, стеки, зубочистки або сірники, дощечки для ліплення.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Розпочинаємо урок.

В знаннях ми виростем на крок,
а крок веде нас до вершини,
пірнуть ми зможемо в глибини
казки цікавої, як в океан.
Тому несе він радість нам.

С. Ходій

– Яким ви уявляєте наш урок? Що це?

У – успіх, уважність, усмішка

– Без чого ми не зможемо обійтися на уроці?

Р – радість, розуміння, рух, робота

– Що він нам приносить?

О – ознайомлення, океан знань, організованість

– І наші очікування...

К – казка

II. Актуалізація опорних знань

1. Казкова вікторина «Упізнай казку»

– Хто моторчик свій заводить?

З даху в гості хто приходить?

І на свято він дістався.

Скажем дружно:

«Здрастуй, ... (Карлсон)».

– Хто вигадав Карлсона? (Астрід Ліндгрен).

– Він веселий і не злобний,

цей хороший дивачок.

З ним господар, хлопчик Робін,

і товариш – П'ятачок.

До прогулянок він ласий,

є на мед чутливий нюх,

зветься плюшевий ведмедик,

всім відомо ... (Вінні Пух).

– Хто вигадав Вінні Пуха? (Алан Александр Мілн).

– Старенька бабуся у лісі жила,

гостинці для неї онука несла.

Хто дівчинку цю по дорозі зустрів?

Як казка ця зветься,

хто б відповів? (Червона Шапочка).

Комментарій
читателя

Дата _____

Клас _____

2. Проблемне питання

– Хто автор казки про Червону Шапочку?

Звіт груп

1-ша група. Червона Шапочка – це народна європейська казка із сюжетом про маленьку дівчинку, яка зустріла вовка, що її обманув. Ця казка була розповсюджена у Франції та Італії із Середньовіччя. Казка закінчується тим, що дівчинку з'їдає вовк або дівчинка втікає від хижака.

2-га група. Шарль Перро літературно обробив народний сюжет, додав червону шапочку, яку надягала дівчинка, а головне – додав казці моралі, увівши мотив порушення дівчинкою правил гарної поведінки, за що її й було покарано. Казку було надруковано у збірці «Казки моєї матінки Гуски, або Історії минулих часів із повчаннями», відомішій як «Казки матінки Гуски», у 1967 році в Парижі.

3-тя група. Дві різні версії казки переказали брати Грїмм. Вони використали перший варіант як основну частину казки, а другий – як продовження. Казку було надруковано в 1812 році. Перша частина казки у варіанті братів була майже однакова з варіантом Перро, але зі щасливим кінцем: мисливці, які проходили повз хатку, почули галас, убили вовка, розрізали йому череву й урятували бабусю з онукою. Цей епізод однаковий із закінченням казки «Вовк і семеро козенят», яка, імовірно, і є джерелом цієї частини. Також можливо, що й закінчення було взято з п'єси «Життя і смерть Червоної Шапочки», яку написав у 1800 році німецький письменник Людвиг Тїк.

У тексті казки «Червона Шапочка» є попередження неслухняним дітям, які повинні зробити висновок: «Відтепер я ніколи не буду в лісі звертати вбік зі своєї стежки і буду твердо дотримуватись того, що наказувала матінка».

III. Повідомлення теми та завдань уроку

IV. Виклад нового матеріалу

1. Бесїда

– Чи існує в природі пластилін? (У природі такого матеріалу не існує, його виготовляють).

– Назвіть складники пластиліну. (Глина, віск і спеціальні барвники).

Учень розповідає вірш про пластилін:

Пластилін практичний в міру,
досить швидко застигає,
бо в собі частинки жиру
і частинки воску має.
Тож при ліпленні від того
його плитки легко мнутьься,

а для кольору до нього
різні фарби додаються.
Перед тим як починати
з нього виробити ліпити,
його треба розім'яти
і тим самим розігріти.

В. Сидоренко, Н. Котелянець

– Як ви пам'ятаєте прийоми ліплення?

Прочитайте їхні назви, відновивши правильну послідовність літер.

- сконнячува (скочування)
- розваннякачу (розкачування)
- вданнявлюва (вдавлювання)

- приваннящипу (прищипування)
- віднятягува (відтягування)

2. Робота з підручником (с. 15–17)

3. Повторення правил культури праці під час роботи з пластиліном

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 25)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Гра «Фантазери»

Діти об'єднуються у групи і складають казку, у якій Червона Шапочка уникає небезпеки.

VIII. Підсумок уроку. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

– Який вид роботи вам найбільше сподобався?

Казка – вигадка, всяк знає,
але казка – дивина.
В ній усе не так буває,
і потрібна нам вона!
Нас вона навчає жити
і поради нам дає.
Все в ній вміє говорити,
і у казці – правда є.

До роботи нас привчає
і гостинності нас вчить.
Той, хто казочки читає,
потім буде добре жити.
Бо умітиме радіти
і сміятись в добрий час,
вмітиме добро творити.
Казка мудрим робить нас.

Н. Красоткіна

Додаток

ПІСНЯ ПРО ЧЕРВОНУ ШАПОЧКУ

Вірші і музика Костянтина Павляка

1. Всі про мене чули
Казочку цікаву,
Бачили кіно,
Мультфільми та виставу,
Як своєї бабусі
Я несла гостинці,
Як від вовка врятували
Нас мисливці.

Приспів:

Шапочка-шапочка,
Шапочка Червона,
Називають так мене
У гостях і вдома.
Як зустріну в лісі я
Вовка чи лисицю –
Не злякаюся я їх,
Бо в мене є рушниця.

2. А в новорічну ніч
На лісовій дорозі
Зустріну я Снігуроньку
І Дідуся Мороза.
Разом підемо з ними
В хатку до бабусі,
Й вас запрошую усіх
В гості, любі друзі.

Приспів.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 14

Тема: Колективна робота «Новорічне свято».

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками; удосконалювати навички роботи з пластиліном; учити втілювати у виробах творчі задуми, виготовляти колективні композиції; розвивати дрібну моторику рук, творчі здібності, фантазію; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: пластилін, стеки, дощечки для ліплення, зубочистки.

Тип уроку: міні-проект.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Я всміхаюсь сонечку:

– Здрастуй, золоте.

Я всміхаюсь квіточці,
хай вона росте.

Я всміхаюсь дощику:

– Лийся, мов з відра.

Друзям усміхаюся,
зичу їм добра.

М. Познанська

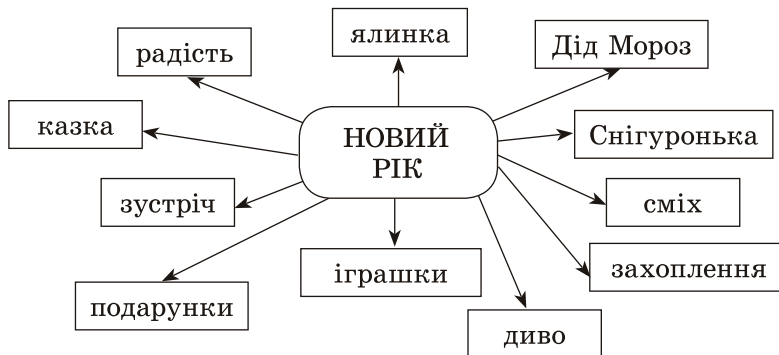
II. Актуалізація опорних знань учнів

1. Відгадування загадки

Всі співають, веселяться, не вгава веселий сміх
через те, що скоро свято. Що за свято? (*Новий рік*)

2. Складання асоціативного куща

– А що таке Новий рік для кожного з вас? Скажіть одним-двома словами.

3. Звіт груп

Зустрічати Новий рік люди почали давно. Зараз ми послухаємо повідомлення про особливості святкування Нового року в різних країнах світу.

1-ша група. Коли святкували Новий рік у давні часи?

В Індії, Месопотамії, Вірменії Новий рік зустрічали 21 березня, у день рівнодення. З приходом весни починалися польові роботи, і люди святкували прихід Нового року, щоб отримати багатий урожай.

У Давній Греції Новий рік відзначали 22 червня, коли був найдовший день у році. Святкували його весело, з ходою в костюмах, оспівуючи бога виноробства Діоніса.

А от у Давньому Єгипті Новий рік зустрічали у вересні, на честь зірки Сіріус.

*Коментар
читача*

Дата _____

Клас _____

Календар
читайся

Цікаво, що римський імператор Юлій Цезар увів у дію свій календар з 365 днями, по 7 днів на тиждень. Саме по ньому почали вести літочислення.

2-га група. Цікаві звичаї святкування Нового року в різних країнах

В Англії про прихід Нового року сповіщає дзвін. В Індії на Новий рік потрібно збити паперового змія стрілою, що палає. Коли змії спалахує, свято можна вважати відкритим. У Японії просто необхідно придбати граблі – щоб було чим загрибати гроші в прийдешньому році. У Шотландії підпалюють бочки з дьогтем і котять їх вулицями – «спалюють» старий рік і освітлюють дорогу новому. Ранок Нового року в них ще відповідальніший, ніж власне новорічна ніч, адже від того, хто першим увійде до будинку цього дня, залежить благополуччя господарів. Вважають, що щастя приносить темноволосий чоловік, який прийшов з подарунком. А от у Китаї Новий рік святкують між 17 січня і 19 лютого, під час молодика. Тисячі ліхтарів запалюють під час процесій, щоб освітити шлях у Новий рік. Китайці вважають, що Новий рік оточений злими духами. Тому вони відлякують їх хлопавками і петардами. Іноді заклеюють вікна та двері папером, щоб не впускати злих духів.

3-тя група. Традиції святкування Нового року в Україні

Цікаво, що в Україні святкування Нового року було поділене на два періоди: святі вечори і страшні вечори. Вечори до 1 січня вважалися святими, а після – страшними. У давнину люди вірили, що в перші дні Нового року «нечиста сила» набуває особливої ваги, завдаючи всім неабиякої шкоди. Щоб хоч якось захиститися від зла, над дверима і вікнами ставили знак у вигляді хреста. Тому Новий рік викликав не так радість, як страх. Потім стали святкувати Новий рік 1 березня, у час, коли природа пробуджується, усе оживає. Але березневий Новий рік протримався недовго. Незабаром початок року перенесли на 1 вересня, бо вересень – дуже важливий місяць для віруючих, наповнений багатьма пам'ятними подіями. Лише з XVIII ст. Новий рік святкують 1 січня.

III. Оголошення теми та завдань уроку

– Сьогодні на уроці ми продовжимо ліпити з пластиліну – створимо колективну роботу «Новорічне свято».

А що ми зображатимемо, ви дізнаєтеся, відгадавши загадки:

Вітер хай не шаленіє,
хай хурделиця не віє.
Не злякались їх погроз!
З нами разом ... (Дід Мороз).

– У кожній країні цього казкового героя називають по-різному: в Україні, Бельгії, Польщі – Святий Миколай, у Чехії – Дід Мікулаш, в Австралії, США – Санта-Клаус, у Швеції – Юль Томтен, у Японії – Одзі-сан, в Австрії – Сильвестр, у Греції та на Кіпрі – Святий Василь.

Хто це мчить на оленях
в саночках легких сріблених?
Хай запалить нам ялинку
й засміється дзвінко-дзвінко. *(Снігуронька)*

– Цікаво, що в давнину Снігуроньки в Україні не було. Перший народний твір про неї опублікував у 1845 році М. Максимович. На зламі XIX–XX ст. образ Снігуроньки отримав подальший розвиток. Її фігурками прикрашали ялинку, дівчатка вбирались у костюм Снігуроньки.

В сукні зеленій стою цілий рік:
сонечко світить чи падає сніг.
Голок багато в гадзівстві тримаю,
тільки не шию і не вишиваю. *(Ялинка)*

– Новий рік у давні часи слов'яни святкували 1 березня; рік починався під час весняного пробудження природи, і символом свята була квітуча вишня, яку вносили в будинок. Вишню спеціально вирощували в діжках, далі витримували в прохолодному приміщенні й у кімнату заносили задовго до свята.

Під ялиночкою клунок –
новорічний ... *(подарунок).*

Н. Гуркіна

– Подарунки – це невід'ємна частина Нового року. В Україні люблять дарувати й одержувати в новорічну ніч велику кількість недорогих подарунків. Австрійці вважають за краще дарувати необхідні в побуті речі, болгари – кизилкові палички, які уособлюють усе найкраще в наступному році. Ескімоси Гренландії в це свято дарують один одному вирізані з льоду фігурки моржів і білих ведмедів, а німці – книжки. Традиційний подарунок шведів – саморобні свічки.

IV. Виклад нового матеріалу

1. Робота з підручником (с. 15–17)

2. Правила культури праці під час роботи з пластиліном (підручник, с. 15)

Фізкультхвилинка

Дід Мороз по лісі йшов,	подививсь і аж присів:
під кущем гриба знайшов.	– Та який же це грибок?
Брав за ніжку так і сяк –	– Діти, що це може бути?
не подужає ніяк.	<i>(Відповіді дітей)</i>
Окуляри дід надів,	Це ж засніжений пеньок!

В. Заєць

V. Демонстрування та аналіз зразків

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 26)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

«Святкові гірлянди». Діти в групах придумують «святкові гірлянди» – *прикметник + іменник* про свого героя.

1. Дід Мороз – старенький, добрий, чарівний...
2. Снігуронька – маленька...
3. Ялинка – вічнозелена, святкова...
4. Подарунки – довгоочікувані...

2. Вправа «Займи позицію». (На дошці таблиця або відповідні написи).

– Діти, давайте вирішимо долю ялинки. Прикріпіть значок біля твердження, яке є, на вашу думку, правильним.

– *Отже, яку ялинку ви хочете бачити у себе вдома в новорічну ніч?*

Жива ялинка	
Штучна ялинка	
Ялинка, вирощена на подвір'ї	
Ялинковий букет	

3. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- *Діти, що нового дізналися на уроці?*
- *Що ви навчилися виготовляти?*
- *Що найбільше вам сподобалося?*

– У свято Нового року ми чуємо безліч побажань. Тож і я хочу вам побажати:

Хай Новий рік приходить в дім
в прикрасах ялинкових!
Хай буде більше в році цім
днів сонячно-чудових,

що плинуть тихо, як вода,
у щасті та надії.
В ці найчарівніші свята
хай здійснюються мрії!

Т. Ортякова

Додаток

РІЗДВЯНА ЛЕГЕНДА

Якось, ідучи лісом, Ісус Христос милувався красою дерев і почув, як хтось гірко плаче. Підійшов ближче – аж то Ялинка. «Чого ти плачеш? – спитав її Господь, – глянь, яка краса навколо!» «Як же мені не плакати, – відповіла, схлипуючи, Ялинка. – Усі дерева змінюють своє вбрання кожної пори року: навесні вони вкриваються гарним цвітом, улітку тріпочуть листячком на вітрі, а восени тішать око рясними кольоровими плодами, на які так чекають дорослі й діти. І лише я цілий рік в одному вбранні – ні цвіту не маю, ні плодів не даю, лишень відлякую всіх своїми колючими голочками. Не потрібною почувуюся в цьому світі».

«Не журись, Ялинко, – співчутливо сказав Ісус. – На втіху людям, а надто малечі, зроблю тебе символом дня свого народження. Тебе вбиратимуть у найкращі диво-плоди, що виблискуватимуть у таємничому мерехтінні різдвяних свічок, на тебе чіплятимуть солодощі, якими так любляють ласувати діти, ти світитимешся, наче Віфлеємська зірка, що вказувала царям і пастирям дорогу до того місця, де я народився, і довкола тебе танцюватимуть люди, прославляючи народження Сина Божого.

Ось таку нагороду дістала Ялинка, що на правду стала невід'ємним символом Різдва Христового.

УРОК 15

Тема: Виготовлення новорічної прикраси з бісеру. «Рибка».

Мета: ознайомити учнів з процесом виготовлення ялинкових прикрас із бісеру; розвивати уяву, фантазію; виховувати працелюбність, акуратність.

Обладнання: бісер, дрiт, ножиці.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Я вітаю вас у нашому затишному класі. Подивіться на мене, на друзів, погляньте вліво, вправо, поверніться й один одному всміхніться. А тепер сідайте. Сьогодні в нас повинен бути новорічний настрій.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Слухання вірша

Стала зима вже на ноги:
там, де шуміли луги,
там, де курилась дорога,
знов забілили сніги.

Сніг на кущах верболозу,
снігом укрились хати.
Як тепер Діду Морозу
наше село віднайти?

Вранці до гаю стежинку
нам протоптать довелось,
щоб і до нас на ялинку
теж завітав Дід Мороз.

– Назвіть слова, які підкреслюють, що у вірші йдеться про зиму.
(Сніг, Дід Мороз, ялинка).

2. Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»

Новий рік – це... (подарунки, сніговик, ялинка, іграшки).

III. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні на уроці виготовлятимемо новорічні прикраси з бісеру.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Історія ялинкових прикрас

Ялинкові прикраси – це іграшки, кульки чи фігурки тварин, людей, предметів побуту, а також гостинці, котрими прикрашають новорічну ялинку. Першими ялинковими прикрасами були живі квіти, яблука, яйця, горіхи тощо. Пізніше додалися солодощі та різдвяні свічки.

За легендою першу скляну ялинкову кульку вигадали в Тюрингії (Саксонія) в XVI ст. через неврожай яблук, які тоді були головною прикрасою ялинок. Так у Німеччині почалося створення новорічних прикрас із тонкого скла. Згодом німецькі скляні прикраси та подарунки стали такими популярними, що їх виробляють і до сьогодні.

В Україні перші ялинкові прикраси робили із соломи, скалок, ганчір'я, кольорових стрічок, пізніше – з паперу, картону та фольги. Їх виробництвом займалися вже спеціальні картонажні майстерні. Скляні прикраси увійшли в моду в середині XIX ст.

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

Цікаво, що до середини 1800-х років ялинки прикрашали їжею – родзинками, цукерками, горіхами, печивом, кренделями із сіллю, фруктами. Яблука з осіннього врожаю зберігали спеціально до Різдва. Пізніше декоративні новорічні прикраси включали в себе пофарбовану ячну шкаралупу та позолочені смерекові шишки. Вершини дерев прикрашали прапорцями, янголами або зірками. До ХІХ ст. з'явилися іграшки, дзвіночки, гірлянди та паперові композиції – ялинкові прикраси.

А сьогодні можливості створення ялинкової іграшки неперевершені. Дуже красиві вироби можна виготовити, наприклад, з кольорового бісеру.

2. Гра «Що буває на ялинці» (Діти хором кажуть «Так» або «Ні»)

Чи буває на ялинці
веселий Петрушка? (Так).
Із повидлом пиріжок? (Ні).
А буває на ялинці
позолочений ріжок?
Чи бувають на ялинці
біленькі сніжинки?
А бувають на ялинці
яскраві картинки?

Чи буває на ялинці
рибка золотенька?
А буває на ялинці
булочка пухкенька?
Чи бувають на ялинці
яблука й горішки?
А бувають на ялинці
жолуді і шишки?

– Полічіть ялинкові іграшки, про які йдеться у вірші. Одну з них ми виготовимо на уроці. Це рибка.

3. Робота з підручником (с. 54–56)

4. Правила безпечної поведінки з ножицями

5. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Один учень ставить запитання щодо дотримання правил безпечної поведінки з ножицями своїм однокласникам, а вони чітко відповідають.

Фізкультхвилинка

Виринай-но, рибко, близько (колові рухи кистями рук),
розсипай-но срібні бризки (стиснути руки в кулачки),
щоб зловив я карася (схопити руками «рибку»),
карася, як порося (руки широко в боки).

Рак ранесенько проснувся,
в черевички гарні взувся.

І без тата, і без мами
прогулявся під корчами.

Срібна рибка пропливала,
вона рака не впізнала.

Рак розсердився, роззувся
і додому повернувся (сісти на місце).

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 27)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 16

Тема: Робота зі штучними матеріалами. «Янгол із синтепону».

Мета: учити врізноманітнювати дитячий ігровий дизайн костюма; удосконалювати навички роботи зі штучними матеріалами; учити втілювати у виробах творчі задуми; розвивати дрібну моторику рук, творчі здібності, фантазію; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: нитки, синтепон, бахрома, мотузка, ножиці.

I. Організаційна хвилинка

Доброго ранку!

Доброго дня!

Доброго вечора – нині, щодня!

Хай не псується годинник на вежі.

Хай буде все на землі, як належить:

сонце – як сонце, літо – як літо,

дощик – як дощик, діти – як діти.

Кожному дому я щастя бажаю.

Маку – цвітіння, житу – врожаю,

небові – миру, голубу – неба.

Кожній дитині – усього, що треба.

Хай усміхаються діти щодня.

Доброго ранку!

Доброго дня!

II. Актуалізація опорних знань

1. Оповідання (За Н. Дуркіною)

2. Вправа «Мозковий штурм»

– Діти, що ви знаєте про янголів?

- Народилися на небі.
- Янголи білі, у них є крила.
- Оберігають і захищають людей.
- Борються зі злом.
- Допомагають людям робити добрі вчинки.

– Так, діти, янголи – це небесні істоти, які допомагають людям стати кращими, навчають їх робити добро. А ще янголи оберігають людей від небезпеки, тому часто їх називають янголами-охоронцями.

III. Повідомлення теми та завдань уроку

IV. Виклад нового матеріалу

1. Пояснення нового матеріалу

2. Робота з підручником (с. 57–63)

3. Повторення правил безпечної поведінки під час роботи з ножицями

Ножиці повинні мати... (заокруглені кінці).

Не силкуйся їх тримати... (надто міцно у руці).

Не розсовуй лез надміру,

пам'ятай пораду цю.

Із послабленим шарніром... (ножицями не працюй!)

Не працюй також... (тупими),

щоб уникнути біди,

користуйся вправно ними

за призначенням завжди.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

З ножицями будь щомиті (обережним взагалі)
і в положенні розкритім... (їх не кидай на столі).
Якщо треба передати
їх комусь, це не секрет,
що їх треба подавати... (тільки кільцями вперед!)

За І. Дубинським

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 28–30)

Учні виконують роботу за інструктивною картою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Демонстрація виробів

Діти представляють янгола, якого вони зробили. За бажання промовляють молитви.

1-й учень

Мій Ангеле святий,
небесний друже мій,
веди мене до Бога,
бо це моя дорога.
Щодня мене пильнуй,
від злого порятуй.
Я хочу свято жити
і Богові служити.

Л. Старицька-Черняхівська

2-й учень

Втомлена іду я спатки,
сон стуляє оченятка,
добрий Янголе, святий,
тихий сон мені навій.
Коли я що зле зробила,
наді мною білі крила
ти, як завше, розпусти,
все пробач і захисти.

Л. Старицька-Черняхівська

3-й учень

Ангелику мій любий,
найвідданіший друже,
Тебе я, мій хранителю,
просити буду дуже:
в тривогах, небезпеках
мене не покидай,
зробити добрий вибір
завжди допомагай.
Не дай об гріх спіткнутись,
попереду іди,
дорогою правдивою
до неба приведи.

Г. Левицька

2. Прибирання робочого місця

Додаток

ОПОВІДАННЯ

Якось зібралися на хмаринці янголи й почали розмірковувати про людей. Про те, як багато з них не можуть знайти собі друга, як важко після зради знову повірити людині. Про всі ті земні турботи, що трапляються на кожному кроці.

І як ви думаєте, що вигадали небесні мешканці?

А вимудрували вони ось що...

– Якщо поєднати добро і співпереживання, ми отримаємо милосердя, – сказав один із янголів.

– А якщо у вірність додати дружбу? – вголос розмірковував другий.

– Тоді ми отримаємо віру, – відповів третій.

– Але ж нам потрібно створити любов! – зауважив четвертий.

– Так, так, так, – затріпотіли крилами янголи. – Любов!

І тут радісно вигукнув один із янголів:

– Нам потрібно запитати в того, хто знає, що таке любов! У того, в кого це почуття ніколи не мине!

– А хіба є така людина? – здивовано в один голос запитали небесні мешканці.

– Так! – щасливо засяяв янгол. – Я знаю таку!

– Хто вона? У якій країні живе?

– Зараз я вам покажу.

Янгол трічі сплеснув у долоні. Перед білокрилими братами з'явилася скринька. Здавалося, що вона на чомусь стоїть, але ні – просто висіла в повітрі. А як сяяла і співала!

Виграючи різними кольорами, скринька ніжним голосом наспівувала:

Все, що на небі і що на землі,
що під землею і що у воді,
все це я бачу і вам покажу,
а як не знаєте – я підкажу!
Казки чарівні, мудрість століть –
усе це я маю – не бійтесь, беріть!

Відчинившись, скринька показала маленького хлопчика. Він грався на дитячому майданчику разом з іншими дітьми. Янголи здивовано поглянули на свого товариша. А той задоволено усміхався.

– Погляньте лишень на цього малюка, – лагідно проказав янгол. – Бачите, який він щасливий? Як обережно перекладає сонечко з руки на листочок, як ніжно пестить кошеня?

– Але ж він ще маленький! – зауважив один із білокрилих. – А ми шукаємо того, хто знає, як зберегти в серці любов, як не втратити віру.

– Правильно, – спокійно продовжив янгол. – Але щоб чогось навчити іншого, потрібно самому це вміти. Щоб щось віддати, потрібно це мати...

– Це правда! – погодилися янголи.

– Так от, цей малюк уміє все, що ми шукаємо. У його серці немає зла, воно наповнене любов'ю.

– Але ж він буде рости й розчарування зроблять його таким, як і інших.

– Ось про це ми й повинні з вами потурбуватися. Нам потрібно взяти малого під свою опіку. І коли він виросте, то зможе навчити любові своїх дітей, а ті передадуть ці знання своїм дітям.

– Ти правий! – радісно затріпотіли крилами янголи.

Відтоді небесні мешканці почали допомагати хлопчику. А для того щоб він міг покликати їх, коли буде важко, написали чарівну молитву:

УРОК 17

Тема: Квіткова композиція.

Мета: учити розмічати й вирізувати з картону, паперу, тканини потрібні деталі композиції, економно використовуючи матеріали; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: тканина, нитки, фетр, аркуш кольорового картону чи цупкого паперу, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

– Діти, я вас прошу, заплющіть оченята. Розпочнімо наш урок з приємних думок і пошлімо наші найкращі побажання своїм рідним, близьким і друзям. Нехай у душі в них буде сонячне світло. Нехай сонячне світло буде мамі й татові, братику й сестричці, дідусеві й бабусі. Нехай сонячне світло буде і братам нашим меншим, і навіть кожній травинці й билинці, кожному деревцю і комашці.

Скажіть подумки кожний: «Я бажаю вам світла і добра».

Якщо ви щиро цього бажаєте і справді не заподієте нікому зла: ні людині, ні тварині, ні рослині, – тоді ви з гордістю можете називатися ЛЮДИНА.

Розплющіть свої оченята. Я бачу, що вони засяяли добром, теплом і ласкою.

II. Актуалізація опорних знань

1. Гра «Вузлики»

– Діти, пограймося у гру «Вузлики». Які слова тут зашифровано?

б а к у б а л ь (кульбаба)	у з б (буз)
п а н л ь т ю (тюльпан)	р о к а ш м а (ромашка)
ч о к о н в д з і (дзвіночок)	а к а ф і л (фіалка)

Квіти – вічні й прекрасні супутники нашого життя. А чи знаєте ви, що вони насправді чарівні? Квіти розмовляють між собою, сміються, люблять, як і ми, уранці вмиваються, гріються на сонечку і навіть бачать різнокольорові сни.

Зараз ми з вами відгадаємо, які сни бачать наші квіти.

Я вам показуватиму квіти, а ви повинні відгадати цю квітку і колір її сну.

Кожній квітці уночі сняться кольорові сни.

(Кульбабці) сняться (золоті),

(тюльпану) – сни (червоні).

І дуже-дуже голубі – (дзвіночку) лісовому.

(Бузку) – (бузкові) сняться сни,

(волошці) – (волошкові),

(ромашці) – (білі) від роси,

(фіалці) – фіалкові.

А що квіти роблять після пробудження, ви дізнаєтеся, уставивши в таблицю букви, що позначають голосні звуки. (На дошці зображено таблицю із записаним віршем без голосних).

_вр_нц_пр_к_д_тьс_А, а, і, о, л, а, ю, я,

Кв_т_т_м_т_т_і, и, а, і, у,

_р_йд_жн_м_згр_йк_м_І, а, у, и, и, а, а, и,

Дл_н_с_н_вкр_г_цв_т_ть_я, а, а, у, і, у.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

А вранці прокидаються
квіти там і тут
і райдужними зграйками
Для нас навкруг цвітуть.

Цвітуть, радіють, сміються і навіть танцюють.

2. Слухання музики

Лунає «Вальс квітів» П.І. Чайковського.

– Правда, чарівна музика? У мене серце завмирає, коли я її слухаю. А у вас? (*Серце завмирає, навіть хочеться танцювати*).

Діти, це «Вальс квітів» П.І. Чайковського, який він написав до свого балету «Лускунчик». Якщо в майбутньому вам трапиться нагода подивитися балет, моя вам порада, обов'язково побувайте на ньому.

3. Легенда про квіти

Краса квітів, їхній неповторний аромат завжди надихали людей на творчість. Підтвердженням цього є легенда. Послухайте-но.

Учень. Дуже давно на землі жив князь. І трапилося велике нещастя – украли в нього єдиного сина. Ростили синочка на чужині, гарно доглядали, як сина рідного кохали. І забув хлопець рідну мову, рідного батька, рідну батьківщину.

А старий князь посилав гінців у всі краї, аж поки не знайшов рідну кровинку. Але син не пам'ятав нічого.

І тоді князь прислав до нього його друзів. Та дарма – син нікого не пригадав.

Прислав згорьований батько дитячі іграшки, та син також нічого не пригадав.

Старі мудрі люди порадили князеві послати синові пучок квітів і трави з рідної землі. Понюхав хлопець букет – і згадав рідну землю, рідну мову, рідного батька...

III. Повідомлення теми та завдань уроку

– Сьогодні ми продовжимо мандрувати у світ прекрасного – у світ квітів. Запрошую вас до роботи.

IV. Виклад нового матеріалу

1. Робота з підручником (с. 36, 37)

2. Правила безпечної поведінки під час роботи з ножицями (робота в парах)

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А. В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 31)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Інтерактивний метод де Боно

УРОК 18

Тема. Лялька-мотанка з ниток.

Мета: формувати вміння виготовляти ляльку-мотанку з ниток; ознайомити учнів з історією виникнення ляльки-мотанки, символікою цієї народної іграшки; розвивати творчі здібності.

Обладнання: ножиці, нитки, картон.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Я думаю, що сьогодні на уроці ви дізнаєтеся багато цікавого й корисного. Людина за своєю природою дизайнер. Усе, що її оточує і чого торкаються її руки, вона намагається зробити красивим. Сподіваюся, до таємниці творчості доторкнемося і ми з вами.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Відгадування загадки

Замість справжньої дитини спати ввечері вкладають.
є у кожної дівчини, І годують її смачно –
її пестять, одягають, дуже мамі вона вдячна.

(Лялька)

2. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Дівчатка, якими ляльками ви зазвичай граєтесь?
- Чи залишилася у вашій сім'ї мамина лялька? Чим вона відрізняється від вашої?
- Що, на вашу думку, означає слово «лялька»?
- Чи розповідали ваша бабуся або прабабуся, якими ляльками бавилися вони?

III. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні ми навчимося виготовляти ляльку-мотанку. Дізнаємося про історичне минуле цієї цікавої іграшки.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

Давним-давно люди вірили в незвичні явища, які відбувалися навколо них, і вважали, що на все є воля Божа. І, намагаючись захистити себе від грому, блискавки, посухи, zalivних дощів, буревію, злого ока, наші пращури придумували різноманітні обереги. Вони вірили, що обереги допоможуть їм, на них вони молилися і в них просили порятунку. Саме так з'явилися перші невеличкі фігурки, які зображували різних божеств.

Найбільш шанованими жіночими божествами були Лада і Леля – мати й дочка. Лада – богиня, яка породжує все живе, а Леля – богиня весни, відродження, вона захищає все, що породила мати.

Слово «Леля» схоже за звучанням із сучасним «ляля». Саме від імені цієї богині походить назва сучасної іграшки. А оскільки «леліяти» означає «оберігати», то лялька в родині сприймалася як оберіг.

2. Перегляд ілюстрацій із зображенням ляльок-мотанок різних видів

Коментар
вчителя

Дата _____

Клас _____

– Ляльки-мотанки виготовляють із клаптиків тканини та ниток, звідси й назва – «мотанка». Цю ляльку ніколи не шиють голкою. Вона є оберегом, у який закладено основи сім'ї. Саморобні ляльки робили безликими, тільки малювали замість обличчя хрест або ромб. За старовинним повір'ям, лялька з очима могла нашкодити дитині, зурочити її. Хрест символізує рух Сонця по небосхилу. Чотири сектори – чотири пори року, чотири стихії (земля, повітря, вода, вогонь), чотири сторони світу.

З давніх-давен мотанки вважали своєрідними оберегами. У кожній українській родині мати знала, як зробити для дітей ляльку-мотанку. Мотанки успадковували доньки від матері й зберігали їх до народження першої дитини.

Лялька-горохкунець. Коли дитина вже могла тримати в руці невеличкий предмет, то найперше їй давали саме цю ляльку, наповнюючи її горохом з яєчною шкаралупою.

Лялька-трав'янка. Щоб дитина спокійно спала вночі, ляльку наповнювали духмяними травами.

Лялька-княгиня (наречена). Лялька нібито привертала багатого нареченого.

Ляльки-нерозлучники. Виготовляли дівчину та хлопця на весілля. Вони символізували щастя й довге подружнє життя молодій парі.

Лялька-козачок. Їх виготовляли для хлопчиків. Це символ мужності, відваги, охоронця.

3. Робота з підручником (с. 51)

4. Повторення правил безпечної поведінки з ножицями

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи за технологічною карткою, поданою в альбомі.

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 32)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- Що на уроці вам сподобалося найбільше?
- Яку ляльку називають мотанкою?
- Назвіть види ляльок-мотанок, які запам'ятали.

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 19

Тема: Виготовлення закладки технікою плетіння.

Мета: розвивати вміння виготовляти закладки для книжок; відпрацьовувати вміння плести зі стрічки закладку; учити раціонально використовувати матеріали; виховувати охайність, самостійність.

Обладнання: дві кольорові стрічки та ножиці.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Діти, сьогодні у вас попереду цікавий день, адже він принесе нові знання. Ви сповнені енергії, готові впоратися з найважчим завданням. Подаруйте свої усмішки мені, а я всміхнуся вам. Побажаймо один одному успіху й берімося до роботи.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Вправа «Мікрофон»

- Діти, хто з вас любить читати?
- Чи часто ви відвідуєте бібліотеку?
- Які книжки ви прочитали нещодавно?
- Яка книжка найбільше сподобалася?
- Як потрібно ставитися до книжок?

2. Гра «Так, ні»

- Пригадаймо правила користування книжкою.
- 1. Можна легенько загинати сторінки в книжці. (Ні)
- 2. Брудними руками брати книжку не можна. (Так)
- 3. Слід обгорнути книжку папером або спеціальною обкладинкою. (Так)
- 4. Під час їжі можна трішки почитати. (Ні)
- 5. Малювати на сторінках книжок не можна. (Так)
- 6. Цікаве у книжці можна виділити олівцем або ручкою. (Ні)
- 7. Щоб знайти потрібну сторінку, потрібно користуватися закладкою. (Так)

3. Ситуація з життя

– Ти лише занурився в неймовірний світ улюбленої книжки, повний захопливих пригод і яскравих персонажів, аж раптом задзвонив телефон, мама покликала на кухню або ж завітали друзі.

- Що тоді тобі неодмінно знадобиться? (Зкладка для книжки).
- Якими закладками ти користуєшся?

Щоб відкрити без вагання
у підручнику сторінку –
необхідно для читання,
де чомусь зробив зупинку,
щоб завдання пам'ятати,
сторінок не загинати,
зайвий раз їх не гортати.
Щоб завжди книжки тримати
у належному порядку,
треба в них постійно мати
отаку зручну закладку.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

III. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні на уроці ми виготовимо закладку зі стрічок, та спершу дізнаємося про історію виникнення закладки й ознайомимося з технікою плетіння.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ЗАКЛАДКИ

Перші закладки з'явилися одночасно з появою самої книжки. Старовинні книжки довгий час були розкішною та рідкістю, гортати сторінки означало псувати цінну реліквію. І щоб книжка зберігалася якнайдовше, користувалися закладками – це допомагало швидко знайти потрібну сторінку і читач не гортав без потреби аркуші.

У XIII ст. з'явилася перша закладка зі шкіри, пізніше – із тканини та міцного паперу. Яких тільки закладок не виготовляли – шовкові, вишиті, з різними символами, портретами королів та королев...

У XV–XVI ст. з'явилися закладки-реєстри – у вигляді невеличкого язичка (зі шкіри, пергаменту, тканини), прикріпленого на край аркуша, який мав виступ за край книжки.

Пізніше з'явилися закладки зі стрічки, тасьми, прикріплені до книжки.

У XIX–XX ст. з'явилася металева закладка, яка нагадувала скріпку.

Не обов'язково йти в спеціальний магазин, щоб купити таку річ для улюбленої книжки. Адже можна зробити закладки для книжок власноруч, витративши на це трохи часу і фантазії, але отримавши внаслідок ексклюзивні (неповторні) й красиві вироби. Їх можна зробити у вигляді великих скріпок, казкових істот, фруктів або овочів, музичних інструментів, стрічок із кумедними шаржами, долоньок тощо. Варіантів безліч, а який з них до душі вам – обирайте.

Але на сьогоднішньому уроці ми виготовимо закладку зі стрічки.

2. Робота з підручником (с. 64–65)

3. Правила безпечної поведінки з ножицями

Робота в парах «Ти мені – я тобі» (учні по черзі ставлять один одному запитання щодо дотримання правил безпечної поведінки з ножицями та відповідають на них).

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 33)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

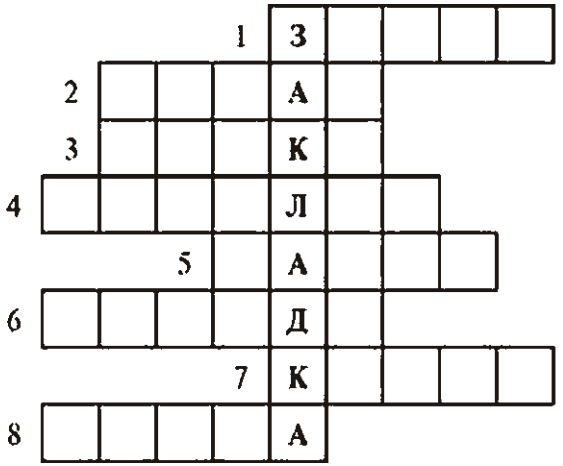
- Що на уроці вам сподобалось найбільше?
- Що ви виготовляли?
- Чия робота сподобалася найбільше?

- 1. Виставка та оцінювання робіт учнів
- 2. Прибирання робочого місця

Додаток

КРОСВОРД

- 1) Чи в лінійку, чи в клітинку — чистим був, а за хвилинку повно в ньому цифр і літер. Здогадались? Що це, діти? *(Зошит)*
- 2) Гумка, ручка, олівець — усі заходять в мій хлівець. *(Пенал)*
- 3) Я беру в свою правицю із пеналу помічницю. Крапка... рисочка... карлючка — разом пишем я і ... *(ручка).*
- 4) Волохатий хвостик маю, я для фарби – кращий друг! По альбомах погуляю — розфарбую все навкруг! *(Пензлик)*
- 5) Біле поле, мудрий на ньому оре. *(Папір)*
- 6) Настрибався зайчик вволю, білий слід лишав по полю. Ми за ним спостерігали, слово «мама» прочитали. *(Крейда)*
- 7) Поля письменник-агроном засіяв буквами-зерном. Отож, читачу, поспішай зібрати мудрий урожай. *(Книжка)*
- 8) Бігаю туди-сюди і рятую від біди: Там, де помилка чи бруд, мною на папері труть. *(Гумка)*

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 20

Тема: Вишивання серветки швом «уперед голкою».

Мета: учити врізноманітнювати дитячий ігровий дизайн костюма; ознайомити учнів із ручними швами; закріпити навички і правила роботи з голкою; учити втілювати у виробі творчі задуми; розвивати дрібну моторику рук, окомір, творчі здібності, фантазію; виховувати охайність, посидючість, естетичний смак, культуру праці.

Обладнання: тканина, нитки, голка, наперсток та олівець.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Треба разом привітатись:	Як вас, друзі, всіх багато
– Добрий день. Добрий день.	синьооких і чорнявих,
Дружно й весело сказати:	карооких і білявих,
– Добрий день. Добрий день.	і високих, і низеньких,
Вправо, вліво повернутись:	і товстеньких, і худеньких...
– Добрий день. Добрий день.	Всіх вас рада привітати
Один одному всміхнутись:	і найкраще побажати.
– Добрий день. Добрий день.	Добрий день!

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Відгадування загадок

Сьогодні до нас у гості прийшли... А хто, дізнається, коли відгадає загадки:

- Широке поле простелилось,
широким полем одяглось. (*Тканина*)
- Чорні, білі, кольорові –
шити все вони готові!
Плаття, фартухи, шапки –
допоможуть вам ... (*нитки*).
- Шию я і вишиваю,
хоч одну лиш ніжку маю,
але все зробить встигаю! (*Голка*)
- Швачки це відерце знають,
у роботі поважають,
коли шиють-вишивають,
то на палець надівають.
Здогадатись зостається,
як відерце це зоветься? (*Наперсток*)

2. Проблемне питання

– Діти, як ви думаєте, що є спільного в цих предметах?

3. Мотивація навчальної діяльності. Елементи інтерактивної вправи «Читання з передбаченням»

– Послухайте оповідання Андрія М'ястківського.

«Марійка любила дивитись, як мама вишиває квіти. Червона нитка до зеленої, до жовтої... Так гарно виходить. Чорнобривці, айстри, волошки, барвінок...

– Мамо, дай мені голку, полотна і ниток. Я теж хочу вишивати, – якось попросила Марійка.

– Ти ще мала, пальчики поколеш.

– От і не мала, от і не поколю! – запевнила дівчинка. – Хіба я не знаю, що не пальчики, а полотно треба колоти?

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

– Ну добре. – Мама відрізала ножицями шматок білої тканини, дала голку, нитки.

Раз кольнула Марійка, вдруге. І тут нитка заплуталась.

Марійка розплутала вузли і подумала: «Мама мудрою голкою вишивала, а мені дала погану. От піде вона до крамниці, візьму її голку і теж гарний рушничок вишию...».

– Як ви думаєте, що було далі?

– А чи не поколола дівчинка пальчики?

III. Повідомлення теми та завдань уроку

IV. Виклад нового матеріалу

1. Пояснення нового матеріалу

Читання уривка оповідання. «Всяка голка проворна, коли вона в мудрих пальцях. Бери-но полотно, та не поспішай, а дивися, як треба...»

2. Робота з підручником (с. 66–70)

3. Правила безпечної поведінки під час роботи з голкою. Інструктаж з техніки безпеки під час роботи з голкою

4. Гра «Найрозумніший»

– Сьогодні ми проведемо гру «Найрозумніший». Будьте уважні та давайте правильні відповіді на мої запитання.

– Де потрібно тримати голку? (У гольнику або у футлярі).

– Чи безпечно тримати голку без нитки? (Ні, небезпечно. Голка завжди повинна бути з протягнутою ниткою).

– Чим потрібно користуватися під час шиття? (Потрібно користуватися наперстком).

– Чи можна брати голку до рота? (Ні, не можна).

– Чи можна вколювати голку в свій одяг? (Ні, не можна).

– Що робити, коли потрібно шивати цупкі матеріали? (Попередньо на місці шивання потрібно зробити отвори шилом).

Молодці, діти, ви чудово знаєте правила техніки безпеки під час роботи з голкою.

5. Елементи інтерактивної вправи «Читання з передбаченням»

Учитель продовжує читати оповідання.

«Пішла мати до крамниці. Марійка мерщій за мудру голку, за полотно. Та не встигла й двічі кольнути, як гострий біль пронизав пальчик. На очах виступили сльози.

– Мудра, а така колюча!.. – розсердилася дівчинка на материну голку.

– Чого ти заплакана, Марійко? – повернувшись, запитала мати.

— Рушничок вишивала. Думала, твоя голка мудра, що такі гарні квіти гаптує... А вона колеться».

– Як ви думаєте, що було далі?

– Про що забула Марійка? (Про правила безпечної поведінки).

Учень декламує віри.

Голка й шпилька мають жало.

Їх не кидай де попало.

Пам'ятай, що при роботі

їх не слід тримати в роті.

Голку, про це добре знай,

без ниток не залишай,

користуйся обережно

і в свій одяг не встромляй.

Вишивай узор на п'яльцях,

свій наперсток май завжди,

і тоді не будуть пальці
мати зайвої біди.

Дуже добре звичку мати –
голку в гольнику тримати.

І. Дубинський

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка
Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 34, 35)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

– Діти, де ви можете застосувати знання, які отримали сьогодні на уроці?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів. Гра «Похвали себе сам»

Діти розповідають про те, що їм найбільше вдалося на цьому уроці.

2. Елементи інтерактивної вправи «Читання з передбаченням»

Учитель читає кінцівку оповідання.

«Надвечір Марійка з матір'ю вишили першу волошку.

– То хто мудрий? – усміхнулася мати. – Голка чи пальчики?»

– Як ви думаєте, що відповіла Марійка?

3. Прибирання робочого місця

Додаток

ЗАГУБИЛА ГОЛКУ НІНА

Загубила голку Ніна,
стала Ніна
на коліна:
знайшла голку,
та не шила, –
Ніна нитки загубила.
Загубила нитки Ніна,

стала Ніна
на коліна:
знайшла нитки,
та не шила, –
Ніна голку загубила...
Цього вірша про дівчатко
Починай читать спочатку.

Г. Бойко

*Коментар
читель*

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 21

Тема: Вишивання носової хустинки швом «назад голкою».

Мета: удосконалювати навички вишивання носової хустинки швом «назад голкою»; навчати гармонійно заповнювати вишивкою площину виробу, естетично оздоблювати виріб; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: тканина, нитки, голка, наперсток, олівець, ножиці.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Девіз уроку:

Діяти активно,
Думати оперативно,
Сперечатися доказово
Для всіх обов'язково!

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Відгадування загадки

Я в пригоді стану всім –
і дорослим, і малим.
Витру слюзи і носи.
При собі мене носи. *(Носовичок)*

2. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Хто має при собі носову хустинку?
- Навіщо мама дала вам її?
- Що зображено на носовичку?

Хустинка ще може бути оздоблена вишивкою.

- Як називають людей, які займаються вишиванням?
- Хто з ваших мам та бабусь уміє вишивати? Що зображено на їхніх вишивках?
- Чи можете ви назвати майстринь-вишивальниць свого краю (міста, села)?
- Щоб дізнатися, як оздоблювала людина хустинки в далеку давнину, зазирнімо в минуле.

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Дещо з історії

– Спочатку носова хустинка була прикрасою. Перші хустинки виникли в Китаї, і були вони паперові. А в Європі багаті люди вихвалялися хустинками з дорогої тканини, прикрашеними вишивками і дорогоцінним камінням. Вони були символом честі і знатності. Пані закріплювали ці хусточки на лівому плечі або лікті. На Сході їх носили під поясом і це було привілеєм князів, а в Європі – у маленькій кишені піджака. У Римі хусточки були символом високої посади (ними подавали знак для початку змагань і страт).

Так, за описом, складеним на початку XIX ст., у гардеробі графа Н.П. Шереметьєва (1751–1809) налічувався 381 носовичок, з них «...батистових з різнокольоровими облямівками – 112, батистових маленьких – 2, полотняних великих без облямівок – 84, таких самих трохи менших – 112, таких самих невеликих із синіми пружками – 24, із червоними широкими

Коментар
читальця

Дата _____

Клас _____

пружками – 8, з ліловими – 6, із червоними дещо вузькими – 18, із червоними вузькими – 6, картатих – 9».

От бачите, навіть у далекі часи носовички мали неабияку популярність.

2. Розповідь про користь носової хустинки

– Поступово люди зрозуміли, що хустинка може принести більшу користь. У Римі вони слугували для витирання поту та прикривання рота. У Європі – для витирання поту, носа, рук під час трапези.

Чхаючи та кашляючи, хвора людина розповсюджує навколо себе до 40 тис. дуже дрібних крапельок, у яких можуть міститися різні віруси та мікроби. Ці крапельки можуть розлітатися на 3–5 метрів. Інші люди, які стоять поруч, вдихають ці крапельки і можуть захворіти. Якщо під час чхання або кашлю затулити рота складеною вчетверо хустинкою, то перекриється шлях мікробам і оточуючі люди не захворіють.

– Діти! А ще для чого нам потрібна носова хустинка?

3. Оздоблення хустинок

– Вишивку красивою орнаментальною смугою розташовували по краях хустки, виконували її різнобарвними шовками, золотими і срібними нитками та перлами. Усі контури малюнка вишивали шовком коричнево-чорних відтінків, а всередині квіти і листя розшивали яскравими, насиченими шовками блакитного, малинового, зеленого кольорів, м'яко мерехтливими золотим і срібним. Додатково весь орнамент прикрашали вусиками-завитками. Інколи на носовичку можна побачити вишиті слова, ініціали.

4. Робота з підручником (с. 66–70)

Правила безпечної поведінки на уроці трудового навчання

1. Голку для вишивання беруть гостру й тонку.
2. Ножиці беруть маленькі, з округлими кінцями.
3. Наперсток захищає палець від проколювання. Його добирають відповідно до величини середнього пальця.
4. П'яльці слугують для того, щоб тримати тканину в натягнутому стані і вберегти вишитий узор від стягування.
5. Перед вишиванням слід вимити руки з милом.

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 36, 37)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- Що на уроці вам сподобалось?
- Що ви виготовляли?
- Чия робота сподобалася найбільше?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

УРОК 22

Тема: Виготовлення листівки до свята 8 Березня.

Мета: продовжити знайомити дітей з різними видами листівок; навчити дітей виготовляти подарунки власними руками; розвивати мовлення учнів через спостереження за приходом весни і відтворення власних вражень; збагачувати активний словниковий запас; розвивати естетичний смак та художнє мислення учнів; виховувати шанобливе ставлення до мам, бабусь, уміння виявляти увагу до близьких.

Обладнання: кольоровий папір, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Завітала до вас я на годинку,
розкажу вам цікаву новинку,
поведу вас в чарівну науку.
Тільки слухайте, будь ласка,
щоб робота в нас кипіла,
працювати будем як?
(Швидко! Дружно! Вміло!)

С. Ходій

II. Актуалізація опорних знань

1. Інсценізація

Чути, що хтось плаче.

– Це ти, маленький? Чого сльози ллеш дрібненькі?

ПРОЛІСОК (*хлопчик, у якого на голові шапочка квітки*)

– Тепла хочу, сонечка! Скільки ж можна спати під снігом?

Допоможіть мені та іншим квітам і травам!

«Веснонько, любая, часу не гай,
якнайскоріше прилинь у наш гай.
Вже ми без тебе похмурі й пісні,
змерзли на холоді наші пісні,
Ти не барися, явися на лист...» —
пише із бруньки березовий лист.
Пишуть з барлоги ведмеді бурі:
«Вже нам обрид зимовий цей убір.
Хочемо вийти з барлога на бір,
хочемо вийти з барлоги у гай...»

С. Павленко

– Діти, допоможемо весні скоріше прийти?

2. Проблемне питання

– Діти, як ви думаете, із чого починається весна? (*Сніг починає танути, сонечко пригріває*).

Учень. Весна починається з пахоців. Одного разу, ідучи до школи, я відчув дивні, незвичні пахоці. Дихається легко, і тоді помічаєш, що й справді сніг починає танути, стає тепліше, сонечко пригріває, пташки починають співати.

– Саме так приходить весна. *То яка ж весна?* Хай кожен прикріпить слово до квіток.

На дощці квіти, на квіточках прикріплюється слово, з квіток складається вінок весні.

(Барвиста, різноколірна, яскрава, святкова...)

– *Якого кольору весняне небо?*

Комментарій
читальня

Дата _____

Клас _____

– Коли його називають усміхненим?

На дощі з кольорового паперу прикріплено хмаринки. На хмаринки прикріплюють заздалегідь написані слова: чисте, вміте, прозоре, ясне, лагідне...

– Погляньте, як яскраво світить сонечко. Із чим його можна порівняти? (З рожевим клубочком, сонячним зайчиком, вогняною кулею).

3. Декламування вірша

Якось я спитала у весни:

– Ти чому приходиш, поясни?

І весна мені сказала прямо:

– Поспішаю я на свято Мамаи.

Поспішають квіти проростати,

поспішають журавлі вертати,

поспішає сонечко теплішати,

поспішають дітки розумнішати.

В Африці далекій, пам'ятаю,

говорив мені премудрий слон,

Що якби на світі мам не стало,

то й Весни б на світі не було!

Ще сказав: «Ви помічали, може, –

кожна Мама із Весною схожа!» –

І відкрив він мені таємницю,

що Весна із Мамою – сестриці.

I. Жиленко

– За що ви любите свою матусю?

Фізкультхвилинка

В ясному голубому небі яскраво світить сонечко. (Діти показують, як воно світить).

Підставте своє личко сонячному промінчику.

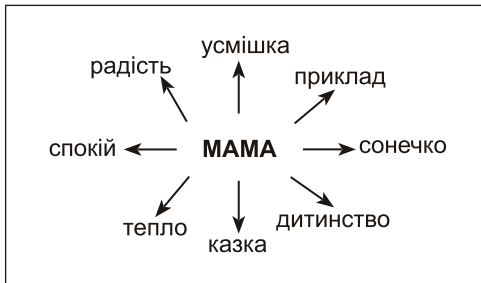
Раптом вдарив грім (діти плескають у долоні)

І пішов дощ (барабанять пальчиками).

Дощик стихає, стихає, а діти продовжують роботу на уроці.

4. Складання асоціативного куща

– Діти, що ви відчуваєте, коли згадуєте маму?

– Чому ви називаєте маму сонечком? (Бо мама така, як сонечко. Добра й лагідна).

– Діти, складіть прислів'я про сонечко і маму з розсипаних слів.

тепло сонці а добре матері біля На

(На сонці тепло, а біля матері добре).

III. Оголошення теми та завдань уроку.

– На сьогоднішньому уроці ми з вами докладемо всіх зусиль, щоб до нас прийшла справжня весна, згадаємо людину, яка з весною сестриця, а також виготовимо для цієї людини подарунок.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення вчителя

2. Робота з підручником (с. 57–63)

– Що може бути подарунком для мами? (Квіти, гарна поведінка, чуйність, відмінна оцінка, подарунок, виготовлений власноруч).

– Отже, листівка буде чудовим дарунком для мами.

3. Повторення правил безпечної праці під час роботи з ножицями (форзац підручника)

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 38–40)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підписування листівки до 8 Березня

– Діти! Які ви знаєте синоніми до слова «мама»? (Матінка, матусенька, ненька, няня).

На листівках завжди пишуть вітання для того, кому ця листівка. (Поетапно записуємо вітання на листівках).

Дорога матусю! Люба ненько! Матусю рідненька!

А далі що робимо? (Вітаємо матусю).

Вітаємо тебе зі святом. (Записуємо).

– Що ж після цього роблять у вітальних листівках? (Пишуть побажання).

– І обов'язково треба написати, від кого цей лист. І від мене побажання, діти, вашим матусям і бабусям.

Нехай ваші літа не так швидко минають,
нехай ваші руки втоми не знають,
нехай ваше серце бадьоро б'ється,
нехай вам щасливо і добре живеться.
Нехай вам завжди сонечко сяє,
а горе до хати дороги не знає.

– Діти, пройдуть роки, ви виростете, станете дорослими, у вас у кожного будуть діти, але найдорожчою завжди залишиться мама.

VIII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт

Учень, який виконує роль проліска, декламує вірш.

Веснонька пильно чита кожен лист,
й от на березі проклюнувся лист,
цезли в проваллі завії та бурі,
вийшли на сонце ведмедики бурі,
цезли обличчя похмурі й пісні...

УРОК 23

Тема: Аплікація з тканини та ґудзиків «Квітуче дерево».

Мета: удосконалювати навички роботи з аплікацією; навчити виготовляти дерево з тканини та ґудзиків; виховувати охайність, творчість.

Обладнання: ножиці, тканина, ґудзики, нитки, цупкий папір, голка, наперсток.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Зайшла я до вас на годинку.
Розкажу цікаву вам новинку,
поведу в чарівну казку,
тільки слухайте, будь ласка.
Ви ж в роботі мені допоможіть.
поперед батька свого не спішіть,
щоб робота в нас кипіла,
працювати будемо:
Швидко! Дружно! Вміло!

С. Ходій

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Бесіда

- Чи любите ви читати казки?
- Назвіть вашу найулюбленішу казку.

2. Гра «Казка двері відчиняє»

- З якої казки ці рядки?

1) Приходить до липки та й каже:

– Липко, липко, казала баба, щоб ти дала нам коняку з возом.

– Добре, – каже липка, – іди додому. (*«Казка про липку і зажерливу бабу»*).

- Яке дерево є одним з героїв казки? (*Липа*).

2) – Яблунько, яблунько! Чи не бачила ти, куди гуси-лебеді мого братика забрали?

А яблунька у відповідь:

- З'їж мого дикого яблунька, тоді скажу. (*«Гуси-лебеді»*).
- А в цій казці яке дерево бере участь? (*Яблунька*).
- А тепер ви назвіть казки, у яких трапляються назви дерев.

Відчинила перед нами казка свої двері. Змахнула Фея своїм чарівним пером і запросила нас у квітучий парк. А парк виявився дивовижним, але справжнім. Розповіла вона про рідкісні незвичні дерева: хлібне, томатне, динне, ізюмне, масляне, капустяне, маслинове, оцтове, кавове ті інші.

І сьогодні в нас у гостях незвичайні дерева, тож познайомимося з ними.

а) Ковбасне дерево

В Уганді росте кигелія, плоди якої своїм виглядом нагадують ковбасу. Маса їх до 6 кг. З плодів виготовляють посуд та жовту фарбу, а з кори – ліки.

б) Пляшкове дерево

Росте воно в лісах Австралії. Своїй назві завдячує стовбурові, що за форму нагадує пляшку. Під час дощів у стовбурі

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

збирається багато вологи, яку люди використовують у посушливі дні.

в) Хлібне дерево

Батьківщиною хлібного дерева вважають Нову Гвінею, зовні воно схоже на звичайний дуб і має висоту 20–25 м. Після голоду на Ямаїці виникла ідея розводити тут хлібне дерево як джерело дешевої і калорійної їжі для рабів, що працюють на плантаціях. М'якоть дозрілих плодів хлібного дерева печуть, варять, сушать, їдять сирого.

г) Томатне дерево

Батьківщиною томатного дерева вважають Нову Зеландію. Воно має висоту до 5 м. Плоди нагадують звичайні помідори.

д) Динне дерево

Росте динне дерево на території Америки (Мексика) і має висоту до 10–15 м. Його плоди схожі на звичайну диню.

– Що спільне в усіх цих деревах? (Кожне дерево має красивий цвіт).

III. Мотивація навчальної діяльності

– Отже, як ви вже здогадалися, сьогодні ми з вами виготовимо аплікацію з тканини та гудзиків «Квітуче дерево» і спробуємо передати в композиції красу весни.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Діти, хто з вас садив дерева?
- Чому людині необхідні ліс і сад?
- Які дерева ростуть в Україні?
- Які дерева є символами нашої держави?
- Які причини зникнення дерев?

2. Відгадування загадок

Білосніжні китиці
серед листя світяться.
Їх духмяний запах, друзі,
розливавсь по всій окрузі. (Акація)

Як прийде весна в садочок –
до лиця білий віночок,
ну а восени цій кралі
приглянулися коралі. (Калина)

Наче сонечко на вітах,
зацвіли пахучі квіти.
Втішилась сім'я бджолина –
буде з медом вся родина. (Липа)

Боягузка у гайочку
заховалась за дубочки.
Не лякав ніхто панянку,
та тремтить безперестанку. (Осика)

Навесні прокинеться,
з сонечком обніметься.
Та зелені шати
нумо приміряти. (Дерево)

На зеленії листочки
одягли білі віночки.

Усміхаючись весні,
зацвітають ... (яблуні).

Дерева, та ще й квітучі, – унікальне творіння природи.

3. Робота з підручником (с. 74)

4. Правила безпечної поведінки

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 41)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

– Що на уроці вам сподобалось найбільше?

– Чого навчилися на уроці?

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

*Коментар
вчителя*

Large empty dashed box for teacher comments, with arrows pointing to the corners.

Додатковий матеріал до уроку

Multiple horizontal lines provided for additional material or student work.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 24

Тема: Об'ємна аппликація із тканини та ґудзиків. Виготовлення м'якої іграшки «Сонечко».

Мета: продовжувати знайомити учнів із дизайном дитячого костюма; виготовити м'яку іграшку, розвивати в дітей конструкторські навички, удосконалювати вміння роботи з тканиною, учити економно використовувати матеріал; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: ножиці, шило, картон, дріт, ґудзики, нитки, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Тільки сонечко зійде,
зазирне в вікно світанок,
до вікна ми підійдем
і промовим: «Добрий ранок!».
Доброго дня вам, любі малята,
хлопчики милі мої і дівчата.
Щирою усмішкою я вас вітаю,
доброго настрою на весь день бажаю.
Хай на милих ваших личках
привітні розцвітуть усмішки.
Вліво, вправо поверніться
і сусідам усміхніться.
За руки один одного візьмем
і дружно привітаємось:
– Добрий день!

II. Актуалізація навчальних знань учнів

1. Відгадування загадки

На свитині червоненькій
має латочки чорненькі.
На листочок сяде вміть,
як жариночка горить. (Сонечко)

2. Довідкове бюро

– Червону половинку горошини на шести чорних лапках усюди називають ласкаво. У нас – сонечком, у Західній Європі – божою овечкою, сонячним телятком або сонячним жучком.

«Сонечку, ти лети на небо!» – цю пісеньку наспівують діти, коли симпатична комашка дріботить по долоньці. Нарешті дає себе вмовити: піднімає лаковані надкрила, випускає прозорі крильця й відлітає. Але зовсім не на небо. Восени сонечка ховаються на узліссі або під горою, за великим камінням. Буває, що сонечка зимують у всіх на виду – на стовбурі дерева або на телеграфному стовпі. Їх поливає дощ, засипає сніг. Щоб не замерзнути, вони ще з осені втрачають воду, підсихають і засинають до весни.

3. Інтерактивна вправа «Метод “прес”»

Учні об'єднуються у групи: 1-ша група «Діти», 2-га група «Птахи».

– Навіщо сонечко має таке яскраве забарвлення?

1-ша група «Діти». Ми вважаємо, що сонечко має таке яскраве забарвлення для того, щоб нам приємно було на нього

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

дивитися, щоб воно вирізнялося з-поміж інших комах, щоб нам було весело й радісно.

2-га група «Птахи». Ми вважаємо, що сонечко має таке яскраве забарвлення для того, щоб його не чіпали, не кривдили. Забарвленням воно попереджає про те, що неістівне. Якщо випадково притиснеш жучка, він випускає помаранчеву краплю. Це – отрута. Для людини вона безпечна, але птах, що ризикнув проковтнути сонечко, обпече собі горло. Й іншим разом пролетить повз.

III. Оголошення теми та завдань уроку

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення вчителя

2. Робота з підручником (с. 72, 73)

3. Правила безпечної поведінки під час роботи з ножицями та голкою

Гра «З'єднайка»

Ножицями та шилом		справним інструментом.
Проколюй предмет шилом		ножицями та шилом.
Користуйся тільки		на спеціальній підкладці.
Під час роботи з ножицями та шилом будь		гратися не можна.
Не розмахуй		уважним, не розмовляй.

Фізкультхвилинка

Я літаю над віконечком,
звуть мене ласкаво сонечком.
Угору, униз я літаю,
управо, уліво повертаю,
літаю-літаю, крильцями махаю
і разом з дітками за парту сідаю.

Н. Кравцова

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 42–44)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Інтерактивна вправа «Словесна гра “Сонечко-сонце”»

Діти, знайшовши сонечко – семикрапкового жучка із червоними надкрилами, саджають його на долоню або палець і промовляють римований вислів.

Сонечку-сонце,
злети на віконце.

Там твої дітки
смакують найдки.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 25

Тема: аплікація з тканини та ґудзиків «Калина».

Мета: ознайомити учнів з елементами ландшафтного дизайну інтер'єру; навчити виготовляти аплікацію з тканини та ґудзиків; розвивати пізнавальний інтерес до звичаїв, традицій українського народу; узагальнювати і розширювати знання дітей про народні символи України; розвивати образне мислення, творчі здібності; виховувати в дітей повагу до культури, побуту, символів і звичаїв українського народу.

Обладнання: тканина та нитки зеленого кольору, ґудзики, голка, наперсток, ножиці.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Весною сонечко встає,
своє проміння дітям посилає.
Даруйте усмішку свою
не тільки хмарам, а й дощам холодним,
даруйте теплу усмішку свою
не тільки травам, а й кущам розлогим
і подаруйте і собі, й мені,
щоб гарно працювалось навесні.

О. Придаток

II. Актуалізація опорних знань

1. Відгадування загадки

За хатою в садочку,
у зеленому віночку
та в червоних намистах
стала пава молода.

І збігаються всі діти,
щоб на неї поглядіти:
за намисто кожен – смик,
та й укине на язик.

(Калина)

2. Легенда про калину

Колись на нашу землю напали вороги. Вони захопили в полон дівчат і примусили бути провідниками до осель, де жили їхні рідні. Дівчата завели чужинців у непрохідні лісові хащі, подалі від свого поселення. Напасники не могли звідти вибратися, а патріотки, незважаючи на жахливі тортури, відмовились показати їм дорогу. Розлючені чужинці порубали дівчат шаблями, і там, де пролилася кров бранок, зросли калинові кущі з кетягами яскраво-червоних ягід.

Плоди калини ніби краплини крові, пролітої свободолюбивими дочками українського народу, а кожна насінина схожа на людське серце...

3. Вправа «Мозковий штурм»

– Діти, що ви знаєте про калину? (Це кущ. Росте біля води. На смак ягоди кисло-гіркуваті, але дуже корисні. Зернятка нагадують сердечка. Лікарська рослина. Оберіг українців. На весіллях, святах кладуть поряд з коропаєм, хлібом. Символ України).

Так, діти, калина – прекрасна й корисна рослина, символ України. Український народ дуже любить цю рослину. Весною вона радує око білим цвітом, а восени вкривається червоними кетягами.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

III. Оголошення теми та завдань уроку

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення учителя

Аплікація в перекладі з англійської означає «прикладання». Це простий, порівняно недорогий засіб прикрашання оселі, який здавна використовували українці.

2. Робота з підручником (с. 74)

3. Повторення правил безпечної праці під час роботи з голкою та ножицями. Гра «Доповни речення»

- Ножицями та голкою гратися (не можна).
- Користуйся тільки справним (інструментом).
- Працюючи з ножицями та голкою, будь (уважним), не (розмовляй).
- Не розмахуй (ножицями та голкою).
- Не вколуй голку в (одяг).
- Не бери до рота (ножиці та голку).
- Голку тримай з протягнутою ниткою в (гольнику або футлярі).

Фізкультхвилинка

Прийшли до річки дві верби тополя з тополятком.
з маленьким вербенятком. Та й залишились тут усі,
Прийшла калина зі своїм щоб потім гаєм розростись,
малим калиненятком. зеленим гаєм стати.
Прийшла і вільха з вільшенням,

Л. Силенко

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 45)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

– Де ми можемо застосувати знання, отримані на уроці?

2. Інтерактивна вправа «Обмін досвідом»

Учні, яким найкраще вдалося виконати аплікацію, розповідають про те, що їм допомогло досягти успіху.

– Тарас Шевченко, як і всі українці, дуже любив калину. Він оспівував калиновий кущ зворушливо і щиро, калина на чужині пробуджувала в поета спомини про Україну.

Знайдеш у гаю ту калину,
то й пригорнись,
бо я любила, моя дитино,
її колись.

Вірш «Зацвіла в долині червона калина» поет написав у далекому засланні, за тисячі кілометрів від любої України. (Діти декламують вірш «Зацвіла в долині...»). Дослідники виявили, що у творах Т.Г. Шевченка 360 разів згадується слово «калина».

Діти, я закликаю вас зробити добру справу, гідну справжнього українця:

Посадіть калину коло школи.
А щоб цвіт її не стерся,
не зів'янув в спориші,
посадіте коло серця,
щоб цвіла вона в душі.

А. Листопад

3. Прибирання робочого місця

Додаток

Прислів'я та приказки про калину

- Весною калина білим цвітом квітує, а восени – червоним.
- Який кущ, така й калина, яка мати, така й дитина.
- Любуйся калиною, коли цвіте, а дитиною, коли росте.
- Дівчина, як у лузі калина.
- У лузі калина з квіточками, неначе мати з діточками.
- Нема цвіту більшого, як цвіт на калині, нема в світі ріднішого, як мати дитині.
- Без верби і калини нема України.

Посадіть калину коло школи,
щоб на цілий білий світ
усміхнулась щиро доля,
материнський білий цвіт.
Посадіть калину на городі,
щоб розквітнула земля!
Із роси пречиста врода,
з неба – почерк журавля.
Посадіть калину коло тину,
щоби злагода цвіла!
Буде щедрою родина –
буде честь їй і хвала.
Посадіть калину коло хати,

щоб на всеньке на життя!
Стане кожен ранок святом,
дітям буде вороття.
Посадіть калину в чистім полі!
Хай вона освятить час!
Рід наш дуже любить волю.
Хай же воля любить нас!
Сине небо, злоте поле...
Посадіть калину коло школи.
А щоб цвіт її не стерся,
не зів'янув в спориші,
посадіте коло серця,
щоб цвіла вона в душі.

А. Листопад

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 24 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 26

Тема: Листівка до Великодня.

Мета: учити дітей виготовляти вітальну листівку, гармонійно заповнювати аплікацією площину виробу, естетично оздоблювати виріб; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Встало сонечко веселе, розбудило воно села.

Весну-красну у вінку нам принесло гомінку.

Уявіть, що ви – травичка, прокинулась від зими.

Краще – квітка невеличка, тягнетесь до сонця ви.

Умиваєтесь росою, а листочки – до небес.

Адже скоро всі почують:

«Христос Воскрес! Христос Воскрес!»

О. Придаток

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

– На яке свято ви чуєте слова «Христос Воскрес?» (На Великдень).

Незабаром до нас прийде одне з найбільших свят. Воно завжди припадає на таку прекрасну пору року, як весна. Чому?

Кажуть, що навесні, у це свято все пробуджується від сну.

Довідкове бюро

1. Звичаї та обряди святкування Великодня:

У Великодню ніч не лягали спати і не роздягалися: Бог роздає щастя тільки тим, хто не спить. У церкві відбувався урочистий ритуал – святкова служба, святити пасху, крашанки, ковбасу, сир, крейду, хрін, масло, сало, шинку. Не святити лише смажену курку. Легенда розповідає, що коли народився Ісус, то саме курка вигрїбала немовля з ясел.

Повернувшись додому зі свяченою пасхою, тричі промовляли: «Свята паска в хату, вся нечисть із хати».

Їли все свячене, починаючи сніданок з крашанки чи писанки, розрізаної на стільки частин, скільки було членів сім'ї. Із залишками святкової їжі поводитись обережно. Бо існує повір'я: якщо миша з'їсть шматочок освяченої пасхи, то в неї виростуть крила і вона перетвориться на кажана.

2. Приказка та прикмети:

- Не дівка, а писанка (*учні аналізують приказку*).
- Якщо на Великдень ясно світить сонце, то через три дні піде дощ.
- Якщо на Великдень дощ або хмари, буде врожай.
- Якщо на Великдень спить господар, то виляже пшениця, а якщо господиня – льон.

III. Мотивація навчальної діяльності

Великдень – одне з найсвітліших та найрадісніших християнських свят. Цього дня так хочеться порадувати друзів і рідних приємним подарунком. Тож власноруч виготовімо чудову листівку-сюрприз.

IV. Вивчення нового матеріалу

– Сьогодні ми вдосконалюватимемо навички роботи над аплікацією.

Коментар
читаль

Дата _____

Клас _____

Пригадаймо! *Що таке аплікація?*

Аплікація – це накладання форм різних матеріалів на інший матеріал – основу, тло. Слово «аплікація» в перекладі з латинської мови означає «накладання». Аплікація буває предметна, сюжетна і декоративна.

Що означає предметна аплікація? Предметна аплікація – це зображення окремих предметів.

Правила безпечної поведінки

Робота в парах

– До нас на урок запрошені Ножиці. Вони хочуть перевірити, чи знаєте ви правила безпечного поводження з ними.

1) Діти, покажіть мені, як потрібно передавати ножиці один одному.

2) Візьміть до рук ножиці і покладіть на парті так, щоб дотриматися правил безпечної поведінки.

3) Один одному поставте запитання щодо дотримання правил безпечної поведінки з ножицями.

Фізкультхвилинка

Як захочу – так підскочу,
навіть хату перескочу.

Я по колу стриб та стриб
на одній нозі як гриб.

Ще й на другій стрибу, стрибу,
вже мені немає стриму.

Вже скачу, скачу, скачу,
наскачуся доскочу.

V. Демонстрування та аналіз зразка

– Недаремно ми стрибали, бо до нашої листівки завітав Зайчик. Дійсно, він найбільший стрибунець, любить стрибати лісами, полями, садками.

Головним атрибутом великодньої листівки є, безперечно, писанка.

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 46–48)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

– *Що на уроці вам сподобалось найбільше?*

– *Що нового ви дізналися на уроці?*

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

– Прийміть, діти, від мене найщиріші побажання в цей день.

Щоб з Великоднем прийшло
щастя в вашу хату,
щоб у вас завжди було
у родині свято!

Діти запалюють свічки і говорять гарні побажання один одному.

2. Прибирання робочого місця

УРОК 27

Тема: Художнє оздоблення та дизайн писанки.

Мета: учити дітей виготовляти декоративну писанку; естетично оздоблювати виріб; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: шкаралупа яйця, папір, нитки, скотч, ґудзики, бісер, ножиці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Діти, станьте в коло і візьміться за руки. Передайте тепло своїх сердець і усмішку один одному, відчуйте плече своїх друзів.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

– Подивіться, у мене в руках чарівна скринька. У ній знаходиться цікава річ. Для того щоб дізнатися, що там лежить, вам потрібно відгадати загадку.

Як уродилась, то була я біла,
тепер подивіться – рябенька я стала.
Мені змалювала Оксаночка бочки
у жовті, червоні і білі квіточки.
Лежу на столі біля круглої пасхи,
моргаю до сиру, сміюсь до ковбаски,
до хрону, до масла, до баби сміюся,
а ну відгадай лишень, як я зовуся!

(Писанка)

Сьогодні ми з вами відвідаємо виставку писанок, але для цього потрібно виграти квитки.

Завдання

Пригадаймо, що ваші рідні складають у святковий пасхальний кошик. *(Відповіді дітей).*

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу

Українська писанка, як дитяча пісенька, як бабусина казка, як магусина ласка.	Сяду собі скраєчку і розмалюю яечко. Хрестик, зоря, віконце, і стане вона, мов сонце.
--	--

А. Камінчук

– В Україні жоден Великдень не обходиться без писанки. На Великдень з великодньою пасхою святять у церкві писанки, крашанки. Ними прикрашають святковий стіл. Яйця, пофарбовані в один колір, називають **крашанками**.

Кольори, у які фарбували яйця, мали своє значення:

Зелений – колір весни, пробудження природи.

Жовтий – символ місяця, зірок, це колір хлібного лану.

Синій – символ неба, простору, вітру, здоров'я.

Червоний – радість життя.

Коричневий – втілення землі та багатого врожаю.

Чорний – поєднання всіх кольорів, символізує землю та плодючість.

Писанка – такий вид розпису яйця, коли орнамент наносять на білу поверхню яйця розтопленим воском за допомогою писачка.

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

Кожен значок, кожна риска на писанках, мальованках мають свою життєдайну силу.

Гілка – як частинка представляє цілісність дерева, символ безкінечного життя.

Сонце – це носій світла і життя.

Зоря – знак неба.

Колосся і зерно є уособленням предків, святою їжею.

Граблі – символ дощу.

Трикутник – символ вогню, безсмертя та чоловічої і материнської сили.

Писанки, оздоблені символами-оберегами, дарували на Великодні свята рідним, хрещеним, дівчатам і промовляли: «Христос Воскрес!». І сьогодні в народі вважають, що писанка приносить у дім щастя.

Правила безпечної поведінки

Фізкультхвилинка

На свято ПИСАНКА зібралась,
у веселе плаття вбралась.
Оглянулась в різні боки,
надула червоні щоки.
Нахилитись не змогла
тож крутитись почала:
покрутилася уліво,
доки їй не надоїло.

Покружляла вона вправо,
ненароком ледь не впала.
Сіла зверху у корзину,
щоб зібрати всю родину.
Вдих та видих –
раз, два, три –
працювати почали.

О. Придаток

V. Демонстрування та аналіз зразка

1. Пояснення послідовності виконання роботи

2. Бесіда

У Поважного Пензлика сьогодні бал. Усі на його свята причепурені, веселяться, танцюють, лише далеко в куточок забилось біленьке Яйце. Йому соромно з'являтися перед Пензликом: немає святкового вбрання. Помітив господар таємну гостю. Запросив до участі на його бенкеті. Пообіцяв стати чарівником і перетворити разом зі своїми друзями незнайомку на поважну леді. Біленькому Яйцю, яке прийшло добре вимите, запропонував Скотч обмотатися ним, так воно і зробило. Не втримався від заздрощів Клей, змастив Яйце. За мить до нього приєдналася Ниточка, яка заходилася намотувати ниточку за ниточкою, а коли все було готово, то захватила свого хвостика під намотку. Задоволені тим, що Яйце готове перетворитися на писанку, гості надали можливість Олівцю залишити кілька майстерних ліній майбутнього візерунка.

Не втрималися від заздрощів Гудзики та Бісер, вистрибнули з тісної коробки і закружляли в танці по писанці. За мить до них приєднався Клей ПВА, щоб усе це прикріпити.

І засяяла Писанка усмішкою. А раділа вона з того, що їй усміхалися квіти, які виблискували на її боках. Вам, хлопчики та дівчатка, залишилось лише дібрати свої майбутні візерунки та кольори.

– Діти, ви теж хочете стати чарівниками. А що для цього потрібно? (Бажання, гарний настрій...)

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 28

Тема: Об'ємні фігури. Квітка з дроту.

Мета: продовжити знайомити учнів із дизайном дитячого костюма, розвивати в дітей конструкторські навички; учити виготовляти штучні об'ємні квіти з дроту; удосконалювати навички роботи з ножицями та дротом; розвивати уяву, фантазію; виховувати акуратність у роботі, естетичний смак.

Обладнання: тонкий м'який дрід, ножиці, стрічка, бісер, стержень від кулькової ручки, картки.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

Кожен з нас бачить світ по-своєму,
хто в чорно-білих,
хто в кольорових снах,
хто на землі калину п'є настояну,
а хто літає в небі, наче птах.
Ми різні всі, дороги різні маємо,
та матінка-земля у нас одна.
Давайте ж створимо сьогодні те,
що мріємо,
щоб в кожному серці ожила краса.

М. Рильський

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

Інсценізація

– Діти, якось я відпочивала в лісі і почула тиху розмову квітів. (*Виходять двоє дітей у шапочках*).

Ми завжди були б щасливі, без потреби не зривали,
і пахучі, і красиві. а на клумбах, вдома, в школі
Якби в полі, в лісі, в лузі висівали нас доволі,
бачили ми тільки друзів, доглядали, поливали,
тих, які б нас не топтали, ми б всім радість дарували.

– *А що ви думаєте про таке ставлення до природи?*

Метелика ловити я не хочу,
він – квітка неба, хай живе собі!
Хай крильцями барвистими тріпоче,
щоб радісно було тобі й мені.
І квітку лісову не стану рвати,
її додому я не понесу,
Бо вдома їй джмеля не погойдати
і не попити ранками росу.
І ні стеблинку, гілку чи травинку
я не ображу – це страшений гріх,
бо в кожній з них живе тримка живинка,
що світиться довірою до всіх.

А. Костенко

III. Мотивація навчальної діяльності

Вправа «Займи позицію»

– *А як же бути, коли так хочеться мати квітку, яка милува- тиме нас своєю красою і ніколи не зів'яне?*

А зірвати квітку і поставити у вазу

Коментар
читача

Дата _____

Клас _____

В висушити квітку і милуватися нею
В виготовити квітку власноруч

IV. Оголошення теми та завдань уроку

V. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення нового матеріалу. (Учитель ознайомлює дітей з різними видами та властивостями дроту).

2. Робота з підручником (с. 57–63)

3. Правила безпечної поведінки з дротом. (Учні читають правила безпечної поведінки з дротом на форзаці підручника).

Фізкультхвилинка (лунає тиха, спокійна музика)

Уявіть себе маленькою ніжною рослиною, яка простягає свої перші тендітні пелюстки до сонця. Про неї дбає рідна матінка-земля. Уночі її колише татко-вітер. Сестричка-веселка в річки «воду позичає», як писав Тарас Шевченко, дощик-братик водичкою напуває, хмаринка, коли дуже жарко, від сонечка ховає.

Наша маленька рослина росте-виростає, а тепер уявіть, що на ній поблискує ніжна краплинка-росинка. Легенько здмуніть її. Нехай летить – подорожує і розкажує всім про те, що незабаром на рослині розквітне найгарніша, найзаповітніша, найчарівніша квіточка.

VI. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VII. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 50)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VIII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Інтерактивна вправа «Чарівна скринька»

У скриньці лежать картки із запитаннями. Учні по черзі витягують картку і дають відповідь на запитання.

Запитання скриньки:

- З якого матеріалу ми виготовляли квіти?
- Які властивості дроту?
- Що було найцікавішим на уроці?
- Де можна використати квітку із дроту?

3. Інтерактивний метод де Боно

А тепер попрацюймо з нашими чарівними шапочками.

Біла – колір чистоти.

– Що відомо про виріб? (Це квітка).

Червона – колір життя, відчуттів.

– Що відчули після виготовлення квітки із дроту? (Радість за себе: я зміг (змогла) зробити таку чудову квітку!)

Жовта – колір сонця.

– Що гарного, на вашу думку, сталося? (Ми зрозуміли, що можна квітку не тільки знищити, а й створити власними руками).

Чорна – колір землі, здорового глузду.

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 29

Тема: Декоративне панно.

Мета: удосконалювати навички роботи з рельєфним зображенням, уміння гармонійно заповнювати площину виробу, естетично оздоблювати виріб; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: пластилін, аркуш кольорового паперу для основи, олівець, стеки, дощечка для ліплення.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

– Діти, заплющіть на кілька хвилин очі й уявіть, що ви потрапили на лісову галявину. Перед вами багато різнобарвних квітів, над якими пурхають метелики, літають комахи. Та й назви у квітів різноманітні: золототисячник, шавлія, волошка польова, звіробій, ромашка, мальва лісова, маргаритки, медунка, рута пахуча, сокирки польові. Розплющіть очі.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Розповідь про лікарські рослини

– Ми можемо натрапити на галявині ще на багато квітів.

– А які з них знаєте ви?

– Що цікавого про них ви можете розповісти?

Маргаритки – ростуть біля доріг, по краях лук. Застосовують у гомеопатії (лікуванні травами), а традиційна медицина тільки починає цікавитися цією рослиною.

Звіробій звичайний – росте в лісових посадках, на сухих луках, поширений повсюди. Відомо дев'ять видів звіробою. Усі їх народ вважає лікарськими рослинами. Звіробій поліпшує апетит, загоює рани, лікує висипи на тілі.

Рута пахуча – рослина отруйна, сильно пахуча. У народній медицині застосовують лише листочки при болях у шлунку. А також використовують у лікуванні інших хвороб у суміші з іншими травами.

Мальва лісова – росте не тільки в лісі, але й біля жител, на схилах доріг. Водний настій з квіток вживають внутрішньо й зовнішньо, особливо під час сухого кашлю та захриплості.

Ромашка лікарська – добре відома рослина, росте біля доріг, побіля жител, на сухих луках. Після тяжких інфекцій, зокрема скарлатини, віспи, кору тощо, дітям, які перенесли ці хвороби, роблять промивання ділянок тіла, відваром з неї також полощуть горло при ангіні та п'ють чай. Напаром з ромашки користуються для промивання гнійних ран, виразок, наривів. При хворобі очей прикладають до них примочки із цієї рослини.

2. Робота в групах

Завдання для 1-ї групи – відредагувати вірш.

Їх бачено- ...

Не порахуєш ...

І хто їх тільки вигидав веселих, ...

Ще ніби відірвали

від неба частиночку,

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

Трішки ...

і зробили квіточку.

Слова для довідки: *небачено, всіх, голубих, почарували.*

Завдання для 2-ї, 3-ї груп – написати сенкани.

Орієнтовні сенкани:

2-га група

1 *іменник*. Квітка.

2 *прикметники*. Ніжна, неповторна.

3 *дієслова*. Виростає, квітує, милує.

Враження від предмета. Саду нашого окраса.

Висновок. Квіти можна не тільки рвати, а й виготовляти із дроту.

3-тя група

1 *іменник*. Квітка.

2 *прикметники*. Лагідна, чарівна.

3 *дієслова*. Дарує, радує, не забуває.

Враження від предмета. Лугу весняного царівна.

Висновок. Квіти потрібно любити душею.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Ознайомлення з картиною К. Білокур «Декоративне панно»

– Чарівний світ казково-квіткового царства... Мабуть, саме квіти, що танцюють, побачила українська художниця Катерина Білокур і написала цю прекрасну картину «Квіткове панно».

– *Діти, які квіти ви бачите?*

– Перед нами пишне царство квітів. Тут є жоржина (замріяна жоржина). Волошка (небесна волошка). Барвінок (вічнозелений барвінок).

Так, діти, особливістю картин К. Білокур є те, що на одному полотні вона зображувала квіти, які насправді цвітуть у різні пори року і в природі ніколи не можуть зустрітись.

Надзвичайно красиві квіткові панно можна виготовити за допомогою пластиліну. Елементи композиції послідовно наліплюють на основу з картону або іншого цупкого матеріалу. Такі рельєфні зображення можна створювати за мотивами петриківського розпису.

2. Довідкове бюро

Ознайомлення з видами рельєфів

На відміну від живопису і графіки, твори скульптури об'ємні. Скульптуру можна споглядати, можна обійти навкруги, подивитися на неї з різних боків. Таку скульптуру називають *круглою*. Але, окрім круглої скульптури, є скульптура *рельєфна*. Це скульптура, пов'язана з площиною, вона ніби виступає з неї. Рельєф не можна обійти навкруги. Він розрахований на огляд з однієї точки. У свою чергу рельєф поділяють на барельєф, горельєф і контррельєф.

Якщо зображуваний предмет виступає із площини на половину свого об'єму, то це – *барельєф*.

Якщо в рельєфі предмет виступає більше ніж на половину свого об'єму, майже подібний до круглої скульптури, його називають *горельєфом*.

Рельєф, у якому на площині вирізано контури предмета, називається *контррельєфом*.

3. Робота з підручником (с. 41–47)

4. Правила безпечної поведінки

Фізкультхвилинка

Мої друзі, відпочинем,
в царство квітів всі полинем,
ручки вгору підіймемо,
сонечку привіт пошлемо.
Привітаємо хмаринки,
білі, ніби ті пушинки.
Хочете хмаркою побути?
Треба ручками змахнути,
покружляти навкруги.
Поверніться всі сюди.
Тепер будем квітами,
радісними цвітами.

Всі присіли до землі,
навіть нижче комахні.
Знову дружно ростемо,
листя вгору тягнемо.
Квіти всі вклоняються –
росою вмиваються.
Відпочили? Тож до праці,
не закінчені в нас таці.
Зробим гарне ми панно,
адже нам не все одно,
світ який навколо нас, –
Тож працюй, четвертий клас.

В. Лисаченко

IV. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

V. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 51)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VI. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Робота з прислів'ями

- Діти, прочитайте на дошці прислів'я.
- Робота сама за себе скаже.
- Діло майстра величає.
- Землю сонце прикрашає, а людину – праця.
- Зробив наспіх – зробив насміх.
- Як ви розумієте прислів'я? Чи підходять вони до наших виробів?

3. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

- Що на уроці вам сподобалось?
- Що ви виготовляли?
- Чия робота сподобалася найбільше?
- Хто отримав задоволення від своєї праці на уроці?

4. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 30

Тема: Художнє оздоблення та дизайн. Запрошення на день народження.

Мета: учити врізноманітнювати дизайн ігрового середовища саморобками; ознайомити дітей з традицією святкування дня народження, навчити виготовляти запрошення на день народження; удосконалювати навички роботи з папером; розвивати уяву, фантазію; учити організовувати стосунки на толерантній основі; виховувати естетичний смак, любов до праці, акуратність.

Обладнання: кольоровий картон, ножиці, клей та пензлики.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Народилося дитятко,
наче сонце, янголятко,
хай радіє вся земля –
у світі кращого нема.

II. Актуалізація опорних знань

1. Розповідь учителя

День народження – найщасливіший день для людини. А виникло свято, хоч як це дивно, через страх перед чорною магією. Наші предки вважали, що в день народження душа людини найбільш вразлива до прокльонів та злих чарів. Тому намагалися провести цей день з тими людьми, які висловлюють добрі побажання.

Сьогодні день народження – найпопулярніше і найулюбленіше свято для дітей та дорослих.

Відзначати свято заведено в усіх країнах світу, але в кожній з них є свої традиції, які відрізняються від звичних для нас. Є й такі, які можуть нас дуже здивувати.

2. Звіт груп

1-ша група. В Африці дитина проходить випробування на силу, стійкість, витримку, потім перевіряють знання законів, вірувань, звичаїв і танців. Молодих африканців тішить те, що церемонію дня народження проводять тільки раз у житті.

Усі в'єтнамські діти святкують день народження в один день – День нових років. На перше свято іменинник отримує від родичів червоний конверт зі щасливими грошима. Дивно, але в'єтнамці не вважають день, у який вони народилися, гідним запам'ятовування.

У Японії день народження не відзначають узагалі, але діти святкують так званий «Сіті-Го-Сан» – свято трьох, п'яти і семи років. При цьому святкування не збігається із самим днем народження дитини (переносять на будь-який інший день). Важливо, щоб дитина була одягнена у все нове, за бажання з нею ходять у храм.

В Ірландії у день народження заведено перевертати дитину вниз головою і несильно бити головою об підлогу, по одному удару за кожен рік життя, плюс один на щастя.

На Ямаїці іменинника посипають борошном на знак того, що він став старшим.

Учитель. А чим пригощають на день народження в різних країнах світу?

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

2-га група. У Китаї на день народження заведено їсти довгу локшину, яка символізує довголіття. Локшину потрібно жувати якомога довше.

Найголовніше частування на корейському дні народження – рисові пиріжки. Що більшої кількості людей роздадуть пиріжки, то нібито довше життя чекає на дитину.

У Непалі на день народження дитині кладуть на лоб суміш рисового йогурту, яка знаменує удачу.

3-тя група. В Україні починаючи з XVII ст. святкували іменини. Лише у XX ст. почали відзначати день народження. Цікаво, що святкування цієї події не можна було переносити навіть на день раніше чи пізніше. Вважали, що саме на день народження прилітають душі померлих родичів, які допомагають здійснюватися гарним побажанням, знешкоджуючи злі.

Учитель. Сьогодні в нашій країні день народження – свято з подарунками та сюрпризами. Невід’ємною частинкою святкування є запрошення.

III. Оголошення теми та завдань уроку

Сьогодні на уроці ми навчимося виготовляти запрошення на день народження. Це дуже важливий елемент свята: читаючи запрошення, ми можемо уявити, чи цікавим буде свято. Пам’ятайте, що запрошення потрібно особисто вручити або переслати приблизно за тиждень до свята.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення учителя

2. Інструктаж з техніки безпеки під час роботи з ножицями. (Учні читають на форзаці підручника)

Фізкультхвилинка

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 52–54)

Учні виконують роботу за інструктивною картою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Вправа «Карусель»

Діти стають у кола: внутрішнє і зовнішнє. Діти в зовнішньому колі рухаються, а у внутрішньому – стоять. 1-ше коло – «іменинник»; 2-ге коло – «друг» («подруга»).

«Іменинник» запрошує в гості. Потім учні міняються ролями.

3. Слово вчителя

День народження – це свято, яке буває щороку. Але щоразу воно стає цікавішим і довгоочікуванішим. Кожний день народження ми святкуємо з різними почуттями: радістю, сумом, насолодою. Одне залишається незмінним: без запрошення свята не буває. Тож у день народження я бажаю вам справжнього свята, а також:

Світанкової долі,
краси річкових лілей,

щедрості від природи,
радісті від людей!

УРОК 31

Тема: Декорування виробів. «Розписний коник».

Мета: розкрити поняття про глиняну іграшку як зразок декоративно-ужиткового мистецтва; навчити виготовляти з глини іграшку, дотримуючись пропорцій; учити наносити на виріб декор; розвивати фантазію, творчу уяву.

Обладнання: глина, стеки та дощечка для ліплення, гуаш, клей ПВА.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Станьте, діти, всі рівненько,
посміхніться всі гарненько.
Посміхніться ви до мене,
посміхніться і до себе,
привітайтеся: «Добрий день!».

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

– Іграшки... Це найкраще, що є у вас, це ваші найцінніші друзі. Ви їм довіряєте свої найпотаємніші думки, живете в казковому, мрійливому дитинстві. Подивіться на свої найулюбленіші іграшки, які ви принесли сьогодні на урок. Кожна з них – найкраща, найдорожча.

- Розкажіть про те, як до вас потрапили ці іграшки.
- З якого матеріалу їх виготовлено?
- Чому саме цю іграшку ви любите найбільше?

III. Мотивація навчальної діяльності

– На сьогоднішньому уроці ми з вами навчимося виготовляти іграшки з глини. А для цього нам потрібно поповнити свої знання про іграшки.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

У сиву давнину іграшки виготовляли з різних матеріалів: дерева, соломи, тканини, тіста. Особливо любили діти іграшки з глини – свистунці, ляльки, фігурки тварин. Вони з нетерпінням чекали, коли дорослі повернуться з ярмарку і привезуть їм глиняну іграшку.

У гончарів виробництво глиняної іграшки було підсобним до виготовлення посуду. Нескладні іграшки ліпили, щоб заповнити місце в горні біля великого посуду.

Кожний гончар повинен був знати способи виготовлення іграшки. Робили її з одного шматка глини. Обробляли іграшку гострою паличкою, намічаючи риси обличчя, мордочку тваринки, проробляючи округлі заглиблення очей, ніздрів, прорізаючи щілини рота.

Наносили на іграшку кольоровий декор, сушили її, а потім обпалювали.

2. Читання оповідання В. Сухомлинського «Найкращий майстер»

3. Опрацювання вірша «Найкраща іграшка» А. Костецького

- Не вгадати тобі нізачо,
котре з іграшок – найкраща!
- Знаю! Трактор заводний.
– Зовсім ні.

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

- Електрична залізниця!
 - Помилвся.
Ну, тоді це пароплав!
 - Не вгадав.
 - Зрозуміло,
- це – літак!
 - Знов не так.
Добре, відповідь я дам:
та, яку зробив ти сам.

Як приємно самому що-небудь зробити! Якщо у вас умілі руки – сміло беріться до роботи.

4. Робота з підручником (с. 43)

5. Правила безпечної поведінки з ножицями

Фізкультхвилинка

Тишину зробимо, діти, можем з вами уявити, що ми іграшки малі? Наші іграшки втомились, оченята в них закрились, а тепер всі потягнулись, вправо, вліво оглянулись, ручки вгору підняли, ніби сонце обняли, опустились до землі і сховались у траві. Знову вправу повторіть. Іграшки мої, не спіть. Ручки знову простягніть,	пальчики в кулак зігніть, тепер ними потрясли. Раз, два, три, раз, два, три. Вправу зробимо для ніжок, підуть ніжки без доріжок, високо їх піднімайте, ямку краще обминайте. Перескочим через рів. Все це робимо без слів: язичок відпочиває, слова він не промовляє. Сіли дружно за столи. Іграшки чи учні ви?
--	--

О. Придаток

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 55)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

- *Що на уроці вам сподобалось?*
- *Що ви виготовляли?*
- *Чия робота сподобалася найбільше?*

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

Додаток

Оповідання В. Сухомлинського «Найкращий майстер»

В одному селі засперечалися люди, хто з них найкращий майстер. Ото стали вони зносити на показ, що кожен з них умів робити. Розклали посеред майдану вишиті сорочки і рушники, барвисті хустки і свитки, коси і глечики, чоботи і скрині...

Тільки одна жінка – вона була між ними найбідніша – не принесла нічого. Привела свого синочка. А в нього в руках – саморобний дерев'яний півник. Та неабиякий, а незвичайний.

– Це мене моя мама майструвати навчила, – з погордою сказав хлопчик.

Приклав він півника до вуст – і той засвистів на всі голоси. Ще й крильцями замахав. Тут люди і показали на бідну жінку:

– Найкращий майстер той, хто вміє навчити.

УРОК 32

Коментар
вчителя

Тема: Створення і декорування моделей одягу з паперу та картону. Моделювання одягу для ляльки.

Мета: продовжувати ознайомлювати учнів із дизайном дитячого костюма; розвивати конструкторські навички; удосконалювати вміння розмічати й вирізувати з картону та паперу, тканини геометричні фігури, економно використовувати матеріал; розвивати фантазію, образне мислення, творчі здібності; виховувати естетичні смаки, культуру праці.

Обладнання: кольоровий папір або тканина, картон, ножиці, клей та пензлик, матеріал для оздоблення.

ХІД УРОКУ

Дата _____

Клас _____

I. Організаційна хвилинка

– Діти! Уявіть себе своєю улюбленою лялькою. Відчуйте любов, якою вас оточують. Ваше тіло наповнюється теплом, радістю. Вам добре. Усміхніться собі. Усміхніться другові. Усміхніться вчителю. Покажіть жестами і мімікою, що у вас все чудово-пречудово. Тепер ми можемо розпочати наш урок.

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

– Перше враження на незнайоме оточення людина справляє вже протягом перших тридцяти секунд. Звісно, це враження від зовнішнього вигляду, жестів, міміки, постави. Але насамперед привертає до себе увагу одяг. Тож не треба відкидати народну мудрість: по одязі людину стрічають...

Кожна людина вибирає свій фасон, стиль. Бути модним і бути стильним – не завжди однакові поняття. Стиль в одязі формується на базі двох простих речей – це відповідність та почуття міри.

В Англії говорять, що гарно одягнена людина – це та людина, на чий одяг не звертають уваги. В Україні вважають, що не одяг прикрашає людину, а навпаки.

Пам'ятайте, що за будь-якої ситуації потрібно одягатися зі смаком, носити одяг однієї гама кольорів.

III. Оголошення теми та завдань уроку

– Заплющіть оченята. Уявіть себе талановитими, знаменитими, всесвітньо відомими дизайнерами дитячого костюма. І ось перше замовлення: потрібно створити одяг для ляльки.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Пояснення нового матеріалу

2. Робота з підручником (с. 52, 53)

3. Звіт групи «Модники і модниці»

Стиль «кантрі». Цей стиль ще називають фольклорним. Для одягу стилю «кантрі» характерні народні елементи (пригадайте вишиванку, яка є в кожного школяра, плетений жилет, вовняну спідницю).

Стиль «сафарі». Для нього характерні кольори хакі, оливковий, пісочний, білий, чорний, коричневий. Дуже багато великих і малих кишень.

«Прогулянковий» стиль. У нього свої зміни вносить погода. За потреби людина може завжди зняти щось із себе, якщо спекотно, або додати одягу.

Спортивний стиль. Це спортивний костюм, джинси з футболкою. Дуже простий і практичний, привабливий для всіх поколінь.

Джинсовий стиль. Тільки джинси. Модно та дуже зручно.

Мода постійно змінюється. Але існує один стиль, який у всі часи незмінний. Це – *класичний стиль*. Елегантна чорна сукня і класичний костюм завжди в моді.

4. Повторення правил безпечної поведінки під час роботи з ножицями

Гра «Шкідливі поради» (Один з учнів дає шкідливі поради, а інші – виправляють).

- Ножиці для ручної праці повинні мати гострі кінці.
- Можна гратися ножицями.
- Користуйся тільки несправними ножицями.
- Під час роботи з ножицями не будь уважним, побільше розмовляй.
- Під час роботи розмахуй ножицями.
- Після роботи ножиці кидай будь-де і абияк.

Фізкультхвилинка

Дружно пісню ми заводим, під бадьорий марш виходим, наче на парад, наче на парад.	познайомтеся, будь ласка! – Просим ми діток, просим ми діток.
Спритні, жваві, невеличкі, ми веселі чоловічки – друзі всіх малят.	– Буратіно? – Тут я! – Цибуліно?
Друзі всіх малят. – Буратіно? – Тут я! – Цибуліно? – Ось я!	– Ось я! Хто не знає нас? І Малятко, і Барвінок, і Незнайко, і Гурвінек, –
Хто не знає нас? І Малятко, і Барвінок, і Незнайко, і Гурвінек, – кожен, кожен знає нас. Кожен знає нас!	кожен, кожен знає нас, Кожен знає нас! Хоч ми з казки, та, як треба, все розкажемо про себе для дружків своїх, для дружків своїх.
Знають нас міста і села, – чоловічки ми веселі: ми прийшли з казок, ми прийшли з казок. Хто не зна якоїсь казки, –	Гей, малята гей, малята, Підем з нами танцювати, – хай лунає сміх, хай лунає сміх!

Г. Войко

V. Демонстрування та аналіз зразка

- Визначімо стиль одягу ляльки. Доведіть свою думку.
- Як ви думаєте, куди зібралася лялька?

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 59)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Вправа «Мікрофон»

- Ким ви були сьогодні на уроці?

A series of horizontal lines for writing, consisting of 25 evenly spaced lines extending across the width of the page.

УРОК 33

Тема: Створення і декорування моделей одягу з паперу та картону. Костюм для Незнайка.

Мета: удосконалювати навички дизайну одягу для казкового героя; учти гармонійно заповнювати аплікацією площину виробу, естетично оздоблювати виріб; розвивати уяву, фантазію; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: кольоровий папір або тканина, картон, ножиці, кольорові олівці, клей, пензлик.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Припиніть шуміть, вертіться,
до роботи ви зберіться.
Вже дзвінок нам дав наказ –
працювати прийшов час.
Бо урок буде незвичний,
прийде гість, ще й симпатичний.

О. Придаток

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Бесіда

– О! До нашого салону краси завітали відвідувачі. (*Показ ілюстрації Кота в чоботях, Червоної Шапочки, Івасика-Телесика*). Тож вам потрібно впізнати, хто це, і запропонувати такий одяг, який був би зручний для них.

– *А чому Червона Шапочка повинна бути тільки в червоній шапочці, а Івасик-Телесик – у солом'яному брилі?*

– *А чому Кіт у чоботях повинен бути в чоботях, а не в туфлях?*

(*Діти розповідають, який одяг повинен мати кожен з відвідувачів*).

Маленькі дзвіночки на дверях заспівали пісеньку, і до салону вбіг ще один казковий герой. Спробуйте відгадати загадку.

2. Відгадування загадки

В капелюсі з круглими полями,
У штанцях коротких до колін.
Бешкетливий вдачею своєю,
Не хотів учитися, бо лінь.
Хто він, швидко відгадайте,
Ну звичайно – це ... (*Незнайко*).

– *Пригадайте твір М. Носова «Пригоди Незнайка та його друзів». Розкажіть найкумедніші історії, які траплялися з Незнайком. (Як Незнайко був художником, поетом...)*

III. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні на уроці створимо костюм для Незнайка за малюнком або за власною уявою.

IV. Вивчення нового матеріалу

Твій одяг вийде, мов картинка:
все по тобі – рукав і спинка.
Тож на примірці – так годиться –
стій рівно і не смій крутитися.

Коментар
читателя

Дата _____

Клас _____

Коротулька Незнайко вирізнявся серед друзів не лише бешкетливою вдачею, а й чудернацьким одягом. Він носив яскравий блакитний капелюх, жовті штанці та помаранчеву сорочку із зеленою краваткою.

1. Робота з підручником (творчість учителя) (с. 52, 53)

2. Правила безпечної поведінки з ножицями

Робота в парах «Ти мені – я тобі» (учні по черзі ставлять запитання щодо дотримання правил безпечної поведінки з ножицями)

Фізкультхвилинка

– Діти, спробуймо повторити рухи Незнайка. Цікаво, як це у нас вийде. Постараймося побути акторами.

3. Гра «Маленький актор»

– Станьте навшпиньки й повільно опустіться на п'ятки. Готові?

– *Який вираз обличчя був у Незнайка, коли він їв кислий лимон?*

– *Як Незнайко вдихав аромат квітів?*

– *Як він розглядав себе у дзеркалі?*

– *Як шукав у темряві двері?*

– *Як поведився, коли його лоскочуть?*

– *Як дивився на дуже яскраве сонечко?*

– *Як поспішав до друзів?*

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 59)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самотійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

– *Що на уроці вам сподобалось?*

– *Що ви виготовляли?*

– *Чия робота сподобалася найбільше?*

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 34

Тема: Виготовлення тарілочки в техніці пап'є-маше.

Мета: учити врізноманітнювати дизайн костюма саморобками; продовжувати роботу над видами декоративно-ужиткового мистецтва; ознайомити учнів зі способами виготовлення виробів у техніці пап'є-маше; удосконалювати вміння працювати з папером; розвивати фантазію, творчі здібності, образне мислення; виховувати акуратність, економність, культуру праці.

Обладнання: основа тарілочки, папір, ножиці, клей, пензлик, олія або крем, наждачний папір, фарба.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

Інтерактивна вправа «Карусель»

– Діти, скажіть товаришеві приємні слова.

(Діти стають у два кола: внутрішнє і зовнішнє. Діти у внутрішньому колі стоять, а в зовнішньому – рухаються).

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

1. Відгадування загадки

Не каструля, не пательня,
не чашка, не горщик.
насіпають в неї кашу,
наливають борщик. *(Тарілка, миска)*

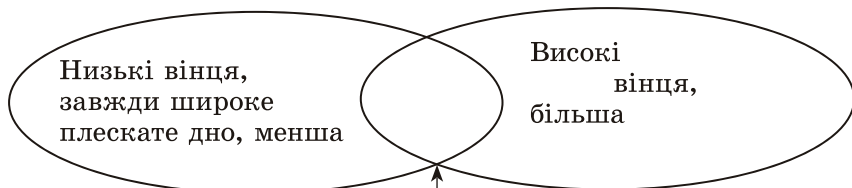
– Так, діти, я погоджуюся. У цій загадці є ознаки і тарілки, і миски.

Тож порівняймо цей посуд.

2. Інтерактивна вправа «Круги Ейлера–Вена»

Діти, порівняймо тарілку та миску.

ТАРІЛКА		МИСКА
Відмінне	Спільне	Відмінне

Столовий посуд круглої форми, куди насіпають або накладають страву

3. Презентація групи «Дослідники»

Цікаво, що слова «посуд» у Давній Русі не було. Те, із чого можна було їсти, називали «судно». А те, із чого можна було пити, називали «посудина». *Миска* – дуже зручний вид столового посуду для супу, юшки, каші. Миски виконували роль тарілок. Окрім простих горщиків і мисок у хаті давніх українців зазвичай не було ніякого іншого посуду. Часто миски були дуже великі, і з них їла вся сім'я. У старовинних книжках з етикету можна знайти дивні оповідання про те, як правильно їсти із загальної миски. Гарною манерою вважалося ретельно обтерти ложку, перш ніж знову взяти суп із загальної миски.

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

Тарілка з'явилася значно пізніше. Її назва походить від німецького «талер». У XVI ст. тарілку називали «талера», «таріль», «торел». Перші тарілки з'явилися у Франції. Вони були чотирикутної форми. Тарілку було зроблено спеціально для того, щоб кожен їв зі свого посуду. Замість тарілки використовували великі шматки хліба. На ці шматки можна було покласти шматки м'яса або риби. Хлібні «тарілки» з'їдали, роздавали жебракам чи викидали собакам.

III. Оголошення теми та завдань уроку

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Робота з підручником (с. 74–76)

2. Правила безпечної поведінки з ножицями

– Повторіть у парах правила безпечної поведінки з ножицями.

Фізкультхвилинка

ПОМІЧНИЦЯ

Є у мами доня, гарна, білолиця,
є у мами доня – Люда-помічниця.
Устає раненько, підмете чистенько,
ще й до мами каже: «Відпочиньте, ненько!
Тарілки помию, гарно стіл накрию,
тільки борщ зварити я іще не вмію».

За О. Стрілець

V. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VI. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 60)

Учні виконують роботу за інструктивною картою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VII. Підсумок уроку

1. Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Учні (учениці) дають уявний мікрофон, і він (вона) дає відповіді на запитання.

- *Що нового ти дізнався (дізналася) сьогодні на уроці?*
- *Який вид роботи для тебе був найлегшим?*
- *Над чим потрібно ще попрацювати?*

2. Виставка робіт учнів

3. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 35

Тема: Декоративне оздоблення виробу з пап'є-маше.

Мета: продовжувати роботу над видами декоративно-ужиткового мистецтва, ознайомити учнів зі способами виготовлення виробів у техніці пап'є-маше, удосконалювати вміння працювати з папером; розвивати фантазію, творчі здібності, образне мислення; виховувати акуратність, економність, культуру праці.

Обладнання: папір, ножиці, клей, пензлик, олія або крем, основа тарілочки, наждачний папір, фарба.

ХІД УРОКУ

I. Організація уроку

У цьому класі друзі всі (*три плескання по колінах*) – я, і ти, і ми, і ви (*три плескання по колінах*).

У цьому класі друзі всі (*три притопи ногами*) – я, і ти, і ми, і ви (*три притопи ногами*).

Усміхнись тому, хто зліва (*усміхнутися сусідові зліва*).

Усміхнись тому, хто справа (*усміхнутися сусідові справа*).

Ми – одна сім'я (*розвести руки в сторони, показати на всіх*).

II. Актуалізація і корекція опорних знань, умінь і навичок

Інтерактивна вправа «Упіймай м'ячик»

Учитель ставить запитання і кидає учневі м'яч. Учень ловить м'яч і дає правильну відповідь.

– Який виріб ми почали виготовляти на минулому уроці? (*Тарілочку*).

– Яку техніку виконання виробу ми використали? (*Пап'є-маше*).

– Що означає термін «пап'є-маше»?

– Яка послідовність виготовлення виробів у техніці пап'є-маше?

III. Мотивація навчальної діяльності

– Чому тарілочку, яку ми виготовили в техніці пап'є-маше на минулому уроці, не можна назвати закінченою? (*Тому що вона не розфарбована*).

IV. Оголошення теми та завдань уроку

V. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

Українці вірили, що в красі є духовна сила. Саме тому вікна та двері будинків і навіть одяг та посуд обрамляли магічним орнаментом, який захищав господарів. Ця давня традиція сотні років широко використовувалася в побуті українців і була популярна в поселеннях південних районів Приазов'я. На жаль, традиція розписувати посуд збереглася тільки в старовинному козацькому селі Петриківка.

Петриківський розпис став візиткою української культури і мистецтва. В його основі лежить образне сприйняття рідної природи, любов до української землі. Особливістю петриківського розпису є малюнки навколишніх рослин, зображення яких, до речі, не використовуються в жодному з видів розпису. Орнаментні мотиви, де переважають яскраві, насичені тони, привертають увагу не тільки колоритом, але й надзвичайною цілісністю творчої ідеї. Простота малюнка насправді приховує довгу й копітку роботу митця, який філігранно зо-

Коментар
учителя

Дата _____

Клас _____

бразив дрібні деталі картини. Основними мотивами розпису є польові квіти, гілки калини, мальви, півонії, айстри.

2. Робота з підручником (с. 43)

Фізкультхвилинка

VI. Демонстрування та аналіз зразка

Пояснення послідовності виконання роботи

VII. Практична робота за посібником «А.В. Бровченко. Альбом з трудового навчання. 4 клас» (с. 61)

Учні виконують роботу за інструктивною карткою альбому самостійно. Учитель за потреби надає допомогу.

VIII. Підсумок уроку

1. Виставка та оцінювання робіт учнів

2. Інтерактивна вправа «Криголам»

– Перед зйомкою нового фільму є традиція: розбивають тарілку і кожному актору дають черепок. Коли зйомка закінчилася, із черепків знову складають тарілку. Зараз і ми з вами пограємося. Кожному з вас я роздам частинки паперових тарілок.

(Діти групуються в команди)

Кожній групі я роздам конверт, у якому міститься зашифрований фразеологізм. Ваше завдання: правильно його скласти і пояснити значення.

Завдання для груп:

1-ша група. копійку, Хоч на за тарілку. та (*Хоч за копійку, та на тарілку – навіть найменша праця повинна бути оплачена*).

2-га група. своїй Почувати не тарілці себе в (*Почувати себе не в своїй тарілці – почуватися незручно, невпевнено, сором'язливо*).

3-тя група. тріацілоч на Як. (*Як на тарілочці – дуже детально, до дрібниць, нічого не приховуючи*).

– Діти, пам'ятайте, що розпис посуду може не тільки розбудити у вас талант дизайнера, а й стати вашим захопленням, яке принесе насолоду вашим друзям.

3. Прибирання робочого місця

Додатковий матеріал до уроку

Сучасний посуд для сервірування столу за традицією поділяють на три частини: столовий, чайний, десертний. Столовий посуд сьогодні дуже красивий. У його виробництві використовують фарфор, фаянс або спеціальне скло. Під час прийомів або великих обідів застосовують також кришталевий посуд.

Столовий етикет — наука про правила прийому їжі та поведінки людини за столом.

З огляду на те, як людина поводить себе за столом, як їсть, можна говорити про її вихованість. Щоб людина досягла успіху в суспільстві, вона повинна дотримуватися гарних манер.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ЗА СТОЛОМ

Сидіти за столом слід прямо, не сутулячись і не нахилиючись над тарілкою.

Якщо супу в тарілці залишилося мало, її нахилиють від себе і збирають ложкою залишки.

Коли подають на стіл наступну страву, не обов'язково чекати, поки інші наповнять свої тарілки.

Постарайтеся з'їсти страву зі своєї тарілки до кінця, щоб не образити господиню. При цьому в жодному разі не варто збирати залишки їжі шматочком хліба.

Не можна складати тарілки одна на одну або відсувати тарілку від себе.

Після закінчення прийому їжі приладдя – виделка і ніж – повинне лежати паралельно на тарілці. Якщо уявити, що тарілка – це круглий циферблат, то вилка і ніж повинні показувати за десять хвилин четверту.

СТОЛОВИЙ ЕТИКЕТ

Сівши за стіл, подивіться уважно, як сервіровано стіл. Прямо перед вами повинна стояти закусочна тарілка. З лівого боку від неї знаходиться пиріжкова тарілка. Праворуч від закусочної тарілки знаходяться ножі та ложки, а з лівого боку – виделки. Перед закусочною тарілкою розташовують десертні прилади. На закусочній тарілці лежить серветка.

Потрібно запам'ятати: усе приладдя, що знаходиться з правого боку від тарілки, беруть і тримають під час їжі правою рукою. Усе приладдя, яке розташоване з лівого боку від тарілки, беруть і тримають лівою рукою. Десертне приладдя, яке розташоване ручками вправо, беруть правою рукою. Те приладдя, яке лежить ручками вліво, беруть лівою рукою.

Після закінчення їжі серветку не слід ретельно складати, просто акуратно покладіть праворуч від своєї тарілки.

ЗВІДКИ З'ЯВИЛИСЯ НОЖИЦІ?

Відгадай, що це: «Два кінці, два кільця, а посередині цвях». Звичайно ж, ножиці! Історія їх виникнення дуже цікава. У VIII ст. якомусь майстрові поталанило з'єднати два ножі за допомогою стержня-цвяхка, а держакі загнути кільцями. Вийшли ножиці, які майже не відрізняються від сучасних.

Найдавніші ножиці в Східній Європі було знайдено під Смоленськом. Учені визначили, що ними працювали кожум'яки Київської Русі в X ст. Ножиці виготовляли із заліза, сталі і срібла. Леза загартувували, щоб вони були міцні.

Є чимало різновидів ножиць. Ними підстригають куці, обрізають дерева; ними працюють перукарі, швачки, закрійники, будівельники... У Німеччині винайшли ножиці-велетні, якими розрізають автомобілі. Є електричні ножиці, що ріжуть товсту шкіру, гуму, лінолеум і навіть пластик зі швидкістю 20 метрів за хвилину. У сучасних швейних майстернях працюють найсучасніші лазерні ножиці. За 1 хвилину вони розрізають 60 метрів тканини.

ЯК ЛЮДИ ШИЛИ В ДАВНИНУ?

Шиття – це скріплення одного шматка тканини з іншим за допомогою нитки та голки. До винайдення голки тканину просто обгортали навколо тіла, утворюючи одяг.

У Давньому Єгипті люди не тільки користувалися голками та нитками, але й уміли вишивати. А індуси вже понад 3 тисячі років тому знали, як різати тканину, розкрюювати її, зшивати з неї одяг.

Маленька голка – величезний винахід людства.

Голка – це дуже маленький інструмент, загострений на одному кінці і з отвором на другому, який служить для того, щоб заправляти в нього нитку. Людина винайшла голку задовго до відкриття металів. Спершу її виготовляли з риб'ячих кісток, проколюючи дірочку в тупому кінці кістки. Такими голками первісна людина шила собі одяг зі звіриних шкур.

Знайдені давні голки були зроблені з кісток птахів, колючок дерев та кущів, потім з бронзи. Щойно відкрили срібло та золото, голки почали виготовляти з них. Але ці цінні метали зовсім не годились для виготовлення такого маленького інструмента.

Лише в XIV ст., коли винайшли сталь, люди отримали міцну і зручну голку. Вважають, що сталеві голки, схожі на сучасні, уперше виготовили китайці. У середні віки голки завезли у Європу, де довгий час вони вважалися величезним скарбом. Перші голки не мали вушка з дірочкою. Люди просто загинали кінчик голки і в той загин заправляли нитку.

У нашій країні до XVII ст. сталевих голок не було. Шпичаки колючого куща чи риб'яча кістка служили для бідняків засобом для шиття.

Лише у XVIII ст. наші майстри навчилися виготовляти гарні голки.

Нині в процесі виготовлення голка проходить через руки понад 20 робітників.

ПРИ РОБОТІ З ШИЛОМ

Це прислів'я слід згадати:
«В мішку шила не сховати».
А чому? Та дуже просто,
бо воно колюче й гостре.
Тож, за визначенням цим,
слід постійно пам'ятати
такі правила усім:
шила в торбі не носи,
з ним поведження недбалі

недоречні взагалі.
Зберігай його в пеналі
або в шкірянім чохлі.
Не кидай його ніколи
на край парти або столу.
Гратись також з ним не смій,
а предмети всі проколюй
лиш на дошці підкладній.

І. Дубинський

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1–4 класи. К.: Видавничий дім «Освіта». – 2012.
2. *Веремійчик І.М., Тименко В.П.* Трудове навчання. 4 кл. – К.: Генеза, 2015.
3. *Бровченко А.В.* Альбом з трудового навчання. 4 кл. – К.: Генеза, 2015.
4. *Стебна О.В., Соценко А.О.* Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. – 176 с.
5. *Дубинський І.В., Котелянець Н.В.* Відлуння давнини. – Кіровоград: РЗЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 1999. – 182 с.
6. *Дубинський І.В., Котелянець Н.В.* Трудове навчання в початкових класах. – Кіровоград: РЗЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 1999. – 288 с.
7. *Дубинський І.В., Котелянець Н.В.* Віршованочки. – Кіровоград: РЗЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – 98 с.
8. *Кравцова Н.М.* Вивчаємо словникові слова легко! – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 352 с.

Електронний ресурс

1. http://metodichka.at.ua/	14. http://nauka.zinet.info
2. http://dovidka.biz.ua	15. http://womansstock.com
3. http://doshkolenok.kiev.ua/	16. http://charnetskyj.org.ua
4. http://ounb.km.ua	17. http://knuj.org
5. http://travel.tochka.net	18. http://posibnyk.com
6. http://nard.pp.ua	19. ogwards.com.ua
7. http://samorobkin.com.ua	20. http://www.vue.com.ua
8. http://www.rivne1.tv	21. http://svitposudu.io.ua
9. http://school.xvatit.com	22. http://proridne.com/
10. http://pklnau.lg.ua	23. http://darudar.org
11. http://zoolife.rv.ua	24. http://cikavi-fakty.com.ua
12. http://zagadky.com	25. http://abetka.ukrlife.org
13. http://klasnaocinka.com.ua	26. allwallpaper.us
27. dekorativno-prikladne-mistectvo/225-dekorativn-rozpsi-ukrani.html	